

ՂԵԻՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸԸ

ՂԵԻՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸԸ

1

«Տէրը կանչեց Մովսէսը, ու Հանդիպումի վրանէն խօսեցաւ անոր՝ ըսելով. **2** «Խօսէ՛ հարայելի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Եթէ ձեզմէ մարդ մը անասուններէն մատաղ մատուցանէ Տէրոջ, ձեր մատաղը արջառներէ՛ն կամ ոչխարներէ՛ն մատուցանեցէք»:

3 Եթէ անոր մատաղը արջառներէ՛ն ողջակէզ է, անարատ արու մը թող մատուցանէ. Հանդիպումի վրանին մուտքը թող մատուցանէ գայն, Տէրոջ առջեւ ընդունելի ըլլալու համար: **4** Իր ձեռքը ողջակէզին գլուխին վրայ թող դնէ, որ ան իրեն քաւութիւն ըլլալու համար ընդունելի ըլլայ: **5** Արջառներէն զուարակը թող մորթէ Տէրոջ առջեւ, եւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ արիւնը թող մատուցանեն, ու Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող զոհասեղանին վրայ արիւնը թող սրսկեն՝ բոլորածնէ: **6** Ողջակէզին մորթը թող հանէ, եւ **ողջակէզը** թող կտորներու բաժնէ: **7** Ահարոն քահանային որդիները զոհասեղանին վրայ կրակ թող դնեն, ու կրակին վրայ փայտեր գետեղեն: **8** Յետոյ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ կտորները, գլուխը եւ ճարպը թող գետեղեն զոհասեղանի կրակին վրայի փայտերուն վրայ. **9** բայց անոր փորոտիքն ու թաթերը ջուրով թող լուայ, եւ քահանան բոլորը զոհասեղանին վրայ թող այրէ, որպէսզի ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ:

10 Եթէ անոր ողջակէզի մատաղը հօտերէ՛ն է, **այսինքն՝** ոչխարներէն կամ այծերէն, անարատ արու մը թող մատուցանէ: **11** Թող մորթէ գայն Տէրոջ առջեւ՝ զոհասեղանին հիւսիսային կողմը, եւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածնէ: **12** Թող կտորներու բաժնէ գայն՝ գլուխով ու ճարպով, եւ քահանան զանոնք թող գետեղէ զոհասեղանի կրակին վրայի փայտերուն վրայ: **13** Իսկ փորոտիքն ու թաթերը ջուրով թող լուայ, եւ քահանան բոլորը թող մատուցանէ ու զոհասեղանին վրայ այրէ: Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջ:

14 Եթէ անոր Տէրոջ **մատուցանած** մատաղը թռչուններէ՛ն ողջակէզ է, ան իր մատաղը տատրակներէն կամ աղանիի ձագերէն թող մատուցանէ: **15** Քահանան զոհասեղանին թող մօտեցնէ գայն, անոր գլուխը թող փրցնէ եւ զոհասեղանին վրայ այրէ, իսկ անոր արիւնը զոհասեղանին **մէկ** կողմը թող քամուի: **16** Անոր քարճիկն ու աղբը թող գատէ, եւ զանոնք մոխրանոցը թող նետէ, զոհասեղանին քով՝ **դէպի** արեւելք: **17** Զայն իր թելերէն թող ճեղքէ՝ առանց **զանոնք** գատելու, եւ քահանան գայն զոհասեղանին վրայ թող այրէ, կրակին վրայ եղող փայտերուն վրայ: Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մըն է Տէրոջ»:

ՀԱՅԻ ԸՆԾԱՆ

2

«Երբ մէկը **հացի** ընծայ մատուցանէ Տէրոջ, անոր մատաղը ^անաշիհէ թող ըլլայ: Անոր վրայ թող իւղ թափէ ու կնդրուկ դնէ վրան, **2** ապա Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն թող բերէ գայն: **Քահանան** անկէ թող առնէ լման բուռ մը անոր նաշիհէն եւ իւղէն, անոր ամբողջ կնդրուկին հետ, ու քահանան անոր յիշատակի **մասը** զոհասեղանին վրայ թող այրէ՝ որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ: **3** Իսկ **հացի** ընծայէն մնացածը՝ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըլլայ. ^ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է

^ա Եբր.՝ Եհովան

^ա Այսինքն՝ նուրբ ալիւրէ

Տէրոջ:

4 Եթէ փուռի մէջ եփած հացի ընծայ մատուցանես իբր մատաղ, անխմոր կարկանդակներ թող ըլլայ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ, կամ անխմոր լաւաշներ՝ իւղով օծուած:

5 Եթէ մատաղդ տապակի վրայ եփած հացի ընծայ է, անխմոր թող ըլլայ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ: 6 Կտորներով բաժնէ զայն ու վրան ի՛նչ թափէ. ասիկա հացի ընծայ մըն է:

7 Եթէ մատաղդ սանի մէջ եփած հացի ընծայ է, իւղով շաղուած նաշիհէ թող պատրաստուի: 8 Ասոնցմէ պատրաստուած հացի ընծան Տէրոջ բեր ու քահանայի՛ն ներկայացուր, որ ինք զոհասեղանին մօտեցնէ զայն: 9 Քահանան ընծայէն յիշատակի մասը թող վերցնէ ու զոհասեղանին վրայ այրէ՝ որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ: 10 Իսկ ընծայէն մնացածը Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըլլայ. ասիկա ամենասուրբ պատարագ մըն է Տէրոջ:

11 Ո՛չ մէկ հացի ընծայ, որ դուք Տէրոջ պիտի մատուցանէք, ^բթխմորով թող պատրաստուի. արդարեւ պատարագի համար ամենեւին թթխմոր կամ մեղր մի՛ այրէք Տէրոջ: 12 Ասոնք մատուցանեցէ՛ք Տէրոջ իբր ^գերախայրիքի մատաղ. բայց զոհասեղանին վրայ թող չայրուին անուշահոտութեան համար: 13 Հացի ընծայիդ ամէն մատաղին վրայ ա՛ղ դիր. հացի ընծայէդ պակաս մի՛ ըներ քու Աստուծոյդ ուխտին աղը. բոլոր մատաղներուդ վրայ ա՛ղ ալ մատուցանէ:

14 Եթէ երախայրիքէդ հացի ընծայ մատուցանես Տէրոջ, կրակով բոհրած թարմ հասկերէն ծեծուած ցորե՛ն մատուցանէ երախայրիքիդ հացի ընծային համար: 15 Անոր վրայ ի՛նչ թափէ, ու կնդրո՛ւկ դիր վրան. ասիկա հացի ընծայ մըն է: 16 Քահանան անոր յիշատակի մասը – մաս մը անոր ծեծուած ցորեցէն, եւ մաս մը անոր իւղէն՝ անոր ամբողջ կնդրուկին հետ – թող այրէ. ասիկա պատարագ մըն է Տէրոջ»:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԶՈՇԱԲԵՐՈՒՄԸ

3

«Եթէ մէկուն մատաղը խաղաղութեան զոհ է, երբ արջառներէն մատուցանէ՝ արու ըլլայ կամ էգ, զայն անարատ՝ թող մատուցանէ Տէրոջ առջեւ: 2 Իր ձեռքը իր մատաղին գլուխին վրայ թող դնէ ու Հանդիպումի վրանին մուտքը թող մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները՝ քահանաները՝ արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 3 Ապա խաղաղութեան զոհէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 4 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 5 Ահարոնի որդիները թող այրեն ասոնք զոհասեղանի կրակին վրայի փայտերուն վրայ՝ ողջակէզին հետ, որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ Տէրոջ:

6 Եթէ խաղաղութեան զոհի համար Տէրոջ մատուցանած մատաղը ոչխարներէն է, արու ըլլայ կամ էգ, զայն անարատ՝ թող մատուցանէ: 7 Եթէ ան իր մատաղին համար գառ մը մատուցանէ, Տէրոջ առջեւ թող մօտեցնէ զայն, 8 ձեռքը իր մատաղին գլուխին վրայ դնէ ու Հանդիպումի վրանին առջեւ մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 9 Ապա խաղաղութեան զոհէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ անոր ճարպն ու ամբողջ դմակը – զայն

^բ Եբր.՝ խմորեալ

^գ Եբր.՝ առաջիններու

«տակէն թող փրցնէ –, նաեւ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 10 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 11 Զահանան թող այրէ ասոնք զոհասեղանին վրայ, որպէսզի Բպատարագ մը ըլլայ Տէրոջ:

12 Եթէ անոր մատաղը այծ մըն է, Տէրոջ առջեւ թող մօտեցնէ զայն, 13 իր ձեռքը անոր գլուխին վրայ դնէ ու Հանդիպումի վրանին առջեւ մորթէ զայն, եւ Ահարոնի որդիները անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ թող սրսկեն՝ բոլորածեւ: 14 Եւ ան իր մատաղէն պատարագ թող մատուցանէ Տէրոջ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 15 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ: 16 Զահանան թող այրէ զանոնք զոհասեղանին վրայ, որպէսզի անուշահոտ պատարագ մը ըլլայ: Ամբողջ ճարպը Տէրոջն է. 17 ասիկա ձեր սերունդներուն բոլոր բնակութիւններուն մէջ յաւիտեանական կանոն թող ըլլայ, որ ո՛չ ճարպ ուտէք, ո՛չ ալ արիւն»:

ԱՆԳԻՏԱԿՑԱԲԱՐ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՄԵՂԹԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

4

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Երբ անձ մը սխալմամբ մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը ընէ, 3 եթէ օծուած քահանան մեղանչելով ժողովուրդը յանցաւոր ընէ, իր գործած մեղքին համար արջառներէն անարատ զուարակ մը թող մատուցանէ Տէրոջ՝ իբր մեղքի պատարագ: 4 Հանդիպումի վրանին մուտքը՝ Տէրոջ առջեւ թող բերէ զուարակը, իր ձեռքը զուարակին գլուխին վրայ դնէ եւ Տէրոջ առջեւ մորթէ զուարակը: 5 Օծուած քահանան զուարակին արիւնէն թող առնէ ու Հանդիպումի վրանը բերէ: 6 Զահանան իր մատը արիւնին մէջ թող թաթխէ եւ Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ արիւնէն սրսկէ սրբարանի վարագոյրին դիմաց: 7 Ապա քահանան արիւնէն քիչ մը թող դնէ Տէրոջ առջեւ՝ անուշաբոյր խունկի զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ, որ Հանդիպումի վրանին մէջ է. իսկ զուարակին մնացած ամբողջ արիւնը թող թափէ Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող ողջակէզի զոհասեղանին յատակը: 8 Մեղքի պատարագ եղած զուարակին ամբողջ ճարպը անկէ թող վերցնէ, այսինքն՝ փորոտիքը ծածկող ճարպն ու փորոտիքէն վեր եղող ամբողջ ճարպը, 9 երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին վրայի թաղանթը – զայն երիկամունքով միասին թող փրցնէ –, 10 ինչպէս վերցուած էր խաղաղութեան զոհին արջառէն, ու քահանան ողջակէզի զոհասեղանին վրայ թող այրէ զանոնք: 11 Զուարակին մորթը եւ անոր ամբողջ միսը՝ գլուխով, թաթերով, փորոտիքով ու թրիքով, 12 այսինքն՝ ամբողջ զուարակը թող հանէ բանակավայրէն դուրս մաքուր տեղ մը, մոխիր թափուած տեղը, եւ փայտերու վրայ կրակով այրէ զայն. մոխիր թափուած տեղը թող այրուի:

13 Եթէ Իսրայէլի ամբողջ համայնքը «սխալմամբ մեղանչէ» – ու բանը համախմբումին աչքերէն թաքնուի – Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը ընելով յանցաւոր ըլլայ, 14 երբ անոր դէմ իրենց գործած մեղքը գիտցուի, համախմբումը արջառներէն զուարակ մը թող մատուցանէ մեղքի պատարագի

^u Եբր.՝ ողնայարէն

^p Եբր.՝ պատարագի հաց

^w Եբր.՝ սխալի

համար, ու Հանդիպումի վրանին առջեւ բերէ զայն: **15** Համայնքին երէցները Տէրոջ առջեւ իրենց ձեռքերը զուարակին գլուխին վրայ թող դնեն, եւ զուարակը Տէրոջ առջեւ թող մորթուի: **16** Օծուած քահանան զուարակին արիւնէն թող բերէ Հանդիպումի վրանը, **17** քահանան իր մատը արիւնին մէջ թող թաթխէ ու Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ սրկէ վարագոյրին դիմաց: **18** Արիւնէն քիչ մը թող դնէ Հանդիպումի վրանին մէջ՝ Տէրոջ առջեւ եղող զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը թող թափէ Հանդիպումի վրանին մուտքը եղող ողջակէզի զոհասեղանին յատակը: **19** Անոր ամբողջ ճարպը թող վերցնէ անկէ, ու զոհասեղանին վրայ այրէ: **20** Ինչպէս որ ըրաւ մեղքի պատարագ եղած զուարակին, այս զուարակին ալ այնպէս թող ընէ. քահանան ալ անոնց համար թող քաւութիւն ընէ՝ որ անոնց ներուի: **21** Բանակավայրէն դուրս թող հանէ զուարակը, ու զայն թող այրէ՝ ինչպէս առաջին զուարակը այրեց. ասիկա համախմբումին համար մեղքի պատարագ մըն է:

22 Եթէ իշխան մը մեղանչէ Տէրոջ՝ իր Աստուծոյն պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը սխալմամբ ընելով յանցաւոր ըլլայ, **23** երբ իր գործած մեղքը իրեն իմացուի՝ թող բերէ իր մատաղը – այծերէն նոխազ մը, անարատ արու մը –, **24** իր ձեռքը նոխազին գլուխին վրայ թող դնէ եւ զայն Տէրոջ առջեւ մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: **25** Քահանան իր մատով մեղքի պատարագին արիւնէն թող առնէ ու ողջակէզի զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ դնէ, իսկ անոր մնացած արիւնը ողջակէզի զոհասեղանին յատակը թափէ: **26** Անոր ամբողջ ճարպը զոհասեղանին վրայ թող այրէ՝ խաղաղութեան զոհին ճարպին պէս. քահանան ալ անոր մեղքին համար քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի:

27 Իսկ եթէ երկրին ժողովուրդէն մէկը սխալմամբ մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն որեւէ մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու մասին, եւ ասոնցմէ մէկը ընելով յանցաւոր ըլլայ, **28** երբ իր գործած մեղքը իրեն իմացուի, իր գործած մեղքին համար թող բերէ իր մատաղը – այծերէն անարատ էգ ուլ մը –, **29** իր ձեռքը մեղքի պատարագին գլուխին վրայ թող դնէ եւ մեղքի պատարագ եղող անասունը մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը: **30** Քահանան իր մատով անոր արիւնէն թող առնէ ու ողջակէզի զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ դնէ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը զոհասեղանին յատակը թափէ: **31** Անոր ամբողջ ճարպը թող փրցնէ՝ ինչպէս ճարպը փրցուած էր խաղաղութեան զոհէն. քահանան ալ զոհասեղանին վրայ թող այրէ զայն՝ անոյշ հոտի համար Տէրոջ առջեւ, եւ քահանան անոր համար քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի: **32** Եթէ մեղքի պատարագի համար գառնուկ մը մատուցանէ, անարատ էգ մը թող բերէ, **33** իր ձեռքը մեղքի պատարագին գլուխին վրայ թող դնէ ու զայն մորթէ ողջակէզին մորթուելու տեղը՝ մեղքի պատարագի համար: **34** Քահանան իր մատով մեղքի պատարագին արիւնէն թող առնէ եւ ողջակէզի զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ դնէ, իսկ մնացած ամբողջ արիւնը զոհասեղանին յատակը թափէ: **35** Անոր ամբողջ ճարպը թող փրցնէ՝ ինչպէս գառին ճարպը փրցուուած էր խաղաղութեան զոհէն. քահանան ալ զոհասեղանին վրայ թող այրէ զայն՝ Տէրոջ պատարագներուն հետ. քահանան անոր գործած մեղքին համար թող քաւութիւն ընէ՝ որ անոր ներուի»:

ՄԵՂԻ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԱՀԱՆՋՈՂ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

5

«Եթէ անձ մը «երդումի խօսքը լսելով ու վկայ ըլլալով՝ տեսածը կամ գիտցածը չիմացնէ, կը մեղանչէ եւ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: **2** Կամ եթէ անձ մը անմաքուր

« Երբ.՝ անէծքով երդումի

բանի մը դպչի – կամ անմաքուր գազանի մը դիակին, կամ անմաքուր անասունի մը դիակին, կամ անմաքուր զեռունի մը դիակին –, իրմէ թաքնուի ալ՝ ինք անմաքուր կ'ըլլայ, ու յանցաւոր: **3** Կամ եթէ մարդու անմաքութեան դպչի – անմաքուր ընող որեւէ անմաքութեան –, եւ իրմէ թաքնուի, երբ գիտնայ՝ յանցաւոր կ'ըլլայ: **4** Կամ եթէ անձ մը՝ շրթունքով անխոհեմաբար խօսելով՝ երդում ընէ չարիք կամ բարիք գործելու համար,– ինչ որ մարդ մը երդումով անխոհեմաբար կը խօսի,– ու իրմէ թաքնուի, երբ գիտնայ՝ յանցաւոր կ'ըլլայ ասոնցմէ մէկուն մէջ: **5** Երբ այս բաներէն մէկուն մէջ յանցաւոր ըլլայ **եւ** անոր համար իր մեղանչելը խոստովանի, **6** իր գործած մեղքին համար իր յանցանքի պատարագը – ոչխարներէն էգ մը, **այսինքն** էգ գառնուկ մը, կամ այծերէն էգ ուլ մը – թող բերէ Տէրոջ՝ մեղքի պատարագի համար. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր մեղքին համար:

7 Եթէ ^բգառ բերելու կարող չէ, իր գործած յանցանքին համար երկու տատրակ կամ աղանձի երկու ձագ թող բերէ Տէրոջ, մէկը՝ մեղքի պատարագ ըլլալու համար, ու միւսը՝ ողջակէգ: **8** Քահանային թող բերէ զանոնք, եւ ան նախ թող մատուցանէ մէկը՝ որ մեղքի պատարագի համար է: Անոր գլուխը թող փրցնէ՝ իր ծոծրակէն չզատելով, **9** ու մեղքի պատարագին արիւնէն թող սրսկէ զոհասեղանին **մէկ** կողմին վրայ: Մնացած արիւնը զոհասեղանին յատակը թող քամուի. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: **10** Իսկ միւսը իբր ողջակէգ թող ընծայէ՝ կանոնին համաձայն. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր գործած մեղքին համար, որ ներուի անոր:

11 Իսկ եթէ **իր կարողութիւնը** չի հասնիր երկու տատրակ կամ աղանձի երկու ձագ բերելու, մեղանչողը իր մատաղին համար արդուի մը մէկ տասներորդ մասը նաշիհ թող բերէ մեղքի պատարագի համար. անոր վրայ իւղ թող չդնէ, ո՛չ ալ կնդրուկ դնէ. որովհետեւ ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: **12** Քահանային թող բերէ զայն, ու քահանան անկէ լման բուռ մը թող առնէ – անոր յիշատակի **մասը** – եւ զոհասեղանին վրայ այրէ Տէրոջ պատարագներուն հետ. ասիկա մեղքի պատարագ մըն է: **13** Քահանան թող քաւութիւն ընէ անոր՝ այս բաներէն մէկուն մէջ իր գործած մեղքին համար, որ ներուի անոր. իսկ **մնացածը հացի** ընծային պէս քահանային թող ըլլայ»:

ՀԱՏՈՒՅՈՒՄԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

14 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **15** «Եթէ անձ մը ուխտագանց ըլլայ ու սխալմամբ Տէրոջ սուրբ բաներուն դէմ մեղանչէ, իր յանցանքին համար Տէրոջ թող բերէ ոչխարներէն անարատ խոյ մը՝ քու գնահատումիդ չափ սիկղ արծաթ **արժող** – սրբարանի սիկղին համեմատ –, իբր յանցանքի պատարագ: **16** Սուրբ բանին դէմ իր գործած մեղքը թող հատուցանէ. անոր **արժէքին** վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ եւ քահանային տայ զայն: Քահանան ալ յանցանքի պատարագի խոյով թող քաւութիւն ընէ անոր՝ որ ներուի անոր:

17 Եթէ անձ մը մեղանչէ Տէրոջ պատուիրաններէն **որեւէ** մէկուն դէմ՝ արգիլուած բաներու **մասին**, եւ ասոնցմէ մէկը ընէ, **թէեւ** անգիտութեամբ, ան յանցաւոր է եւ իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: **18** Քու գնահատումիդ համեմատ՝ ոչխարներէն անարատ խոյ մը թող բերէ քահանային, յանցանքի պատարագի համար. քահանան ալ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր անգիտութեամբ գործած սխալին համար, որ ներուի անոր: **19** Ասիկա յանցանքի պատարագ մըն է. ան անշուշտ յանցաւոր եղած է Տէրոջ առջեւ»:

^բ Կամ՝ ուլ

6

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Եթէ անձ մը մեղանչէ ու Տէրոջ հանդէպ ուխտագանց ըլլայ՝ իր դրացիին ստելով աւանդի մը համար, կամ իր ձեռքը յանձնուած բանի մը համար, կամ յափշտակուած բանի մը համար, **եւ** կամ իր դրացիին հարստահարելով, **3** կամ **ալ** կորսուած բան մը գտնելով բայց այս մասին ստելով ու «սուտ երդում ընելով – մեղանչելով այս բոլոր բաներէն **որեւէ** մէկուն մէջ՝ որ մարդ **կրնայ** ընել –, **4** մեղանչելուն ու յանցաւոր ըլլալուն համար՝ թող վերադարձնէ յափշտակած բանը, կամ հարստահարութեամբ **առած** բանը, կամ իրեն յանձնուած աւանդը, կամ կորսուած բանը՝ որ գտած էր, **5** կամ ամէն ինչ՝ որուն համար սուտ երդում ըրած էր: Ան լման թող հատուցանէ եւ անոր **արժէքին** վրայ մէկ հինգերորդը ւելցնէ, **ու** իր յանցանքի պատարագին օրը թող տայ անոր՝ որուն **կը պատկանէր**: **6** Եւ իր յանցանքի պատարագը թող բերէ Տէրոջ, **այսինքն** քու գնահատումիդ համեմատ՝ ոչխարներէն անարատ խոյ մը **թող բերէ** յանցանքի պատարագին համար: **7** Զահանան ալ անոր համար թող քաւութիւն ընէ Տէրոջ առջեւ, որ անոր ներուի՝ ի՛նչ ալ ըլլայ անոր գործած յանցանքը»:

ՈՂՋԱԿԻԶՈՒՄԸ

8 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **9** «Պատուիրէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, ու ըսէ՛. «Ահա՛ւասիկ ողջակէզին օրէնքը.– ողջակէզը ամբողջ գիշերը՝ մինչեւ առտու՝ զոհասեղանը եղող կրակին վրայ թող մնայ, եւ զոհասեղանին կրակը **միշտ** անոր մէջ վառուած թող մնայ: **10** Զահանան իր կտաւէ վերարկուն թող հագնի, նաեւ իր կտաւէ անդրավարտիքը մարմինին վրայէն հագնի, կրակով սպառած ողջակէզին մոխիրը զոհասեղանին վրայէն թող վերցնէ ու զոհասեղանին քով դնէ: **11** Յետոյ իր հագուստները թող հանէ եւ ուրիշ հագուստներ հագնի, ու մոխիրը բանակավայրէն դուրս թող հանէ՝ մաքուր տեղ մը: **12** Զոհասեղանին վրայի կրակը անոր մէջ **միշտ** վառուած թող ըլլայ **ու** չմարի. քահանան ամէն առտու անոր վրայ փայտեր թող այրէ, եւ անոր վրայ ողջակէզը գետեղէ ու անոր վրայ խաղաղութեան **զոհերուն** ճարպը այրէ: **13** Կրակը զոհասեղանին վրայ միշտ վառուած թող ըլլայ. երբե՛ք թող չմարի»:

ՀԱՅԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

14 «Ահա՛ւասիկ **հացի** ընծային օրէնքը.– Ահարոնի որդիները թող մատուցանեն զայն Տէրոջ առջեւ՝ զոհասեղանին դիմաց: **15** Զահանան անկէ թող վերցնէ բուռ մը **հացի** ընծային նաշիհէն եւ անոր իւղէն, նաեւ **հացի** ընծային վրայ եղող ամբողջ կնդրուկը, ու անոր յիշատակի **մասը** զոհասեղանին վրայ թող այրէ՝ որպէս անոյ ի հոտ Տէրոջ: **16** Իսկ անկէ մնացածը՝ Ահարոն եւ իր որդիները թող ուտեն: Ան բաղարջ թող ուտուի, սուրբ տեղը. Հանդիպումի վրանին սրահը թող ուտեն զայն. **17** Բթթխմորով թող չեփուի: Իմ պատարագներէս **անոնց** տուի զայն **իբր** իրենց բաժինը. ասիկա ամենասուրբ է՝ մեղքի ու յանցանքի պատարագներու պէս: **18** Ահարոնի որդիներուն բոլոր արունները թող ուտեն զայն. **ասիկա** Տէրոջ պատարագներէն յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր սերունդներուն մէջ. ինչ որ անոնց դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ»:

19 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **20** «Ահա՛ւասիկ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն

^u Եբր.՝ կեղծ
^p Եբր.՝ խմորեալ

ՂԵՒՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐԶԸ

մատաղը, որ Տէրոջ պիտի մատուցանեն իր օծուելու օրը.– արդուին մէկ տասներորդ մասը նաշիհ՝ մշտատեւ **հացի** ընծայի համար, կէսը առտուն եւ կէսը իրիկունը: **21** Տապակի վրայ **եփելու համար** իւղով թող պատրաստուի. «տապկուա՛ծ բեր զայն, **ու հացի** ընծային եփած կտորները մատուցանէ՛ որպէս անոյշ հոտ Տէրոջ: **22** Իր որդիներէն ա՛ն՝ որ իր տեղը քահանայ օծուի, **անիկա՛** թող ընծայէ զայն. **ասիկա** Տէրոջ յաւիտենական կանոն է: **Մատաղը** ամբողջովին թող այրուի. **23** քահանայի ամէն **հացի** ընծայ ամբողջովին թող այրուի. թող չուտուի»:

ՄԵՂԵԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

24 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **25** «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն՝ ըսելով. «Ահա՛ւասիկ մեղքի պատարագին օրէնքը.– ողջակէզին մորթուած տեղը թող մորթուի մեղքին պատարագը՝ Տէրոջ առջեւ. ասիկա ամենասուրբ է: **26** Մեղքի պատարագը մատուցանող քահանան թող ուտէ զայն. սուրբ տեղը՝ Հանդիպումի վրանին սրահը թող ուտուի: **27** Ինչ որ անոր միսին դպչի՝ սուրբ պիտի ըլլայ, ու եթէ անոր արիւնէն հագուստի մը վրայ ցայտէ, սո՛ւրբ տեղը լուա այն **բանը՝** որուն վրայ ցայտեր էր: **28** Դ՛եցիէ անօթը՝ որուն մէջ խաշած է **այս միսը**, թող կտորուի. իսկ եթէ պղինձէ անօթի մէջ խաշած է, թող շփուի ու ջուրով ցօղուուի: **29** Քահանաներուն բոլոր արունները թող ուտեն զայն. ասիկա ամենասուրբ է: **30** Բայց ո՛չ մէկ մեղքի պատարագ, որուն արիւնէն Հանդիպումի վրանը կը բերուի՝ սրբարանին մէջ քաւութիւն ընելու համար, թող ուտուի. ան կրակով թող այրուի»:

ՀԱՏՈՒՅՈՒՄԻ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

7

«Ահա՛ւասիկ յանցանքի պատարագին օրէնքը. ասիկա ամենասուրբ է.– **2** այն տեղը ուր ողջակէզը կը մորթեն՝ **հո՛ն** թող մորթեն յանցանքի պատարագը, եւ անոր արիւնը զոհասեղանին վրայ սրկեն՝ բոլորածեւ: **3** Անկէ թող մատուցանէ ամբողջ ճարպը, **այսինքն՝** դմակն ու փորոտիքը ծածկող ճարպը, **4** երկու երիկամունքը, անոնցմէ վեր՝ կողերուն վրայ եղող ճարպը, եւ լեարդին **վրայի** թաղանթը – **զայն** երիկամունքով միասին թող փրցնէ: **5** Քահանան զոհասեղանին վրայ թող այրէ ասոնը՝ որպէս պատարագ Տէրոջ. ասիկա յանցանքի պատարագ մըն է: **6** Քահանաներէն ամէն արու թող ուտէ զայն. սուրբ տեղը թող ուտուի, **քանի որ** ամենասուրբ է: **7** Յանցանքի պատարագը այնպէս է՝ ինչպէս մեղքի պատարագը – անոնց օրէնքը մէկ է –. անով քաւութիւն ընող քահանայինն է: **8** Քահանայ մը՝ որ մէկուն ողջակէզը կը մատուցանէ, այդ քահանան իրեն թող առնէ իր մատուցանած ողջակէզին մորթը: **9** Փուռի մէջ եփած ամբողջ **հացի** ընծան, նաեւ ամէն ինչ որ սանի մէջ ու տապակի վրայ պատրաստուած է, զայն մատուցանող քահանային թող ըլլայ: **10** Ամէն իւղով շաղուած կամ «առանց իւղի» **հացի** ընծայ՝ Ահարոնի բոլոր որդիներուն թող ըլլայ, իւրաքանչիւրին նոյնչափ»:

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ

⁴ Կամ՝ կտոր-կտոր եղած

⁷ Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

⁸ Եբր.՝ չոր

11 «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ մատուցանուելիք խաղաղութեան զոհին օրէնքը.— 12 եթէ մէկը շնորհակալութեան համար մատուցանէ զայն, շնորհակալութեան զոհին հետ թող մատուցանէ անխմոր կարկանդակներ՝ իւղով շաղուած, անխմոր լաւաշներ՝ իւղով օծուած, եւ տապկուած կարկանդակներ՝ իւղով շաղուած նաշիհէ: 13 Շնորհակալութեան համար եղած իր խաղաղութեան զոհին կարկանդակներէն զատ՝ խմորեալ հացէ մատաղ մը թող մատուցանէ: 14 Անկէ, այսինքն ամբողջ մատաղէն մէկ հատ թող մատուցանէ Տէրոջ՝ իբր բարձրացնելիք ընծայ. ասիկա խաղաղութեան զոհին արիւնը սրսկող քահանային թող ըլլայ: 15 Շնորհակալութեան համար եղած իր խաղաղութեան զոհին միսը մատուցանուած օրը թող ուտուի. անկէ մինչեւ առտու թող չձգուի: 16 Իսկ եթէ իր մատաղը ուխտի՝ համար է կամ յօծարակամ զոհ է, զոհը մատուցանուած օրը թող ուտուի, ու հետեւեալ օրն ալ անկէ մնացածը ուտուի. 17 զոհին միսէն մնացածը երրորդ օրը կրակով թող այրուի: 18 Եթէ իր խաղաղութեան զոհի միսէն ուտուի երրորդ օրը՝ ընդունելի պիտի չըլլայ, ան զոհ պիտի չսեպուի զայն մատուցանողին. ան պղծութիւն պիտի ըլլայ, եւ անկէ ուտող անձը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: 19 Որեւէ անմաքուր բանի դպած միսը թող չուտուի. ան կրակով թող այրուի: Ամէն մաքուր եղող թող ուտէ խաղաղութեան զոհի միսէն. 20 բայց այն անձը որ Տէրոջ խաղաղութեան զոհի միսէն կ'ուտէ՝ իր անմաքրութիւնը իր վրայ ունենալով, այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի: 21 Եթէ անձ մը դպչի որեւէ անմաքուր բանի – թէ՛ մարդու անմաքրութեան, թէ՛ անմաքուր անասունի, եւ թէ որեւէ անմաքուր «պիղծ բանի» – ու Տէրոջ խաղաղութեան զոհի միսէն ուտէ, այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի»:

22 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 23 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Բնա՛ւ եգի, կամ ոչխարի, կամ այծի ճարպ մի՛ ուտէք: 24 Մեռած անասունին ճարպը կամ բզքտուածին ճարպը կրնայ գործածուիլ ամէն գործի մէջ, բայց բնա՛ւ անկէ մի՛ ուտէք: 25 Արդարեւ ո՛վ որ Տէրոջ պատարագ մատուցանուելիք անասունին ճարպէն ուտէ, այդ ուտող անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի: 26 Ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ բնա՛ւ արիւն մի՛ ուտէք, թռչունի ըլլայ թէ անասունի: 27 Ամէն անձ որ կ'ուտէ որեւէ արիւն, այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի»:

28 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 29 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Ա՛ն որ իր խաղաղութեան զոհը Տէրոջ կը մատուցանէ՝ իր մատաղը Տէրոջ թող բերէ իր խաղաղութեան զոհէն: 30 Իր ձեռքերով թող բերէ Տէրոջ պատարագները: Ճարպը երբուծով թող բերէ, որպէսզի երբուծը Տէրոջ առջեւ «մատուցանուի իբր երերցնելիք ընծայ: 31 Զահանան ճարպը թող այրէ զոհասեղանին վրայ. բայց երբուծը Ահարոնի ու անոր որդիներուն թող ըլլայ: 32 Ձեր խաղաղութեան զոհերէն տուէ՛ք աջ զիստը քահանային՝ բարձրացնելիք ընծայի համար: 33 Ահարոնի որդիներէն ո՛վ որ մատուցանէ խաղաղութեան զոհին արիւնը եւ ճարպը, աջ զիստը անոր բաժինը թող ըլլայ. 34 արդարեւ Իսրայէլի որդիներէն – անոնց խաղաղութեան զոհերէն – առի երերցնելիք երբուծն ու բարձրացնելիք զիստը, եւ զանոնք յաւիտենական կանոնով տուի Ահարոն քահանային ու անոր որդիներուն՝ Իսրայէլի որդիներէն»:

35 Ասիկա Տէրոջ պատարագներէն Ահարոնի օծումին եւ անոր որդիներուն օծումին իրաւունքն է, այն օրէն որ զանոնք ներկայացուց Տէրոջ քահանայութիւն կատարելու: 36 Զանոնք օծած օրը Տէրը հրամայեց որ Իսրայէլի որդիներէն անոնց տրուի՝ յաւիտենական կանոնով իրենց սերունդներուն մէջ:

37 Ա՛յս է ողջակէզին, հացի ընծային, մեղքի պատարագին, յանցանքի պատարագին,

^բ Կամ՝ սողունի

^գ Եբր.՝ երերցուի

Նուիրումին ու խաղաղութեան զոհին օրէնքը, **38** որ Տէրը պատուիրեց Մովսէսի՝ Սինա լեռան վրայ, այն օրը երբ Իսրայէլի որդիներուն պատուիրեց իրենց մատաղները Տէրոջ մատուցանել Սինայի անապատին մէջ:

ԱՀԱՐՈՆԻ ԵՒ ԻՐ ՈՐԴԻՆԵՐՈՒՆ ՕԾՈՒՄԸ

(Ելք. 29. 1-37)

8

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Ա՛ն Ահարոնը եւ անոր որդիները իրեն հետ, հագուստները, օծումին իւղը, մեղքի պատարագին զուարակը, երկու խոյերն ու բաղարջին սակառը, **3** եւ համախմբէ՛ ամբողջ համայնքը Հանդիպումի վրանին մուտքը»: **4** Մովսէս Տէրոջ պատուիրածին համաձայն ըրաւ ու համայնքը համախմբուեցաւ Հանդիպումի վրանին մուտքը: **5** Մովսէս համայնքին ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց ընել»: **6** Ուստի Մովսէս մօտեցուց Ահարոնը եւ անոր որդիները, զանոնք ջուրով լուաց, **7** անոր հագցուց պատմունճանը, անոր **մէջքը** կապեց գօտին, անոր հագցուց պարեգօտը, անոր վրայ դրաւ եփուտը, զայն եփուտին ժապաւէնով գօտետրեց եւ անով փաթեց զայն: **8** Լանջապանակը անոր վրայ դրաւ, ու լանջապանակին մէջ Ուրիմը եւ Թումիմը դրաւ: **9** Խոյրը անոր գլուխը դրաւ, ու խոյրին վրայ՝ անոր առջեւի կողմը՝ դրաւ ոսկի թիթեղը, **այսինքն** սուրբ պսակը, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

10 Մովսէս օծումի իւղը առաւ ու խորանը եւ բոլոր անոր մէջ եղածները օծեց ու սրբացուց զանոնք: **11** Անկէ զոհասեղանին վրայ սրսկեց եօթը անգամ եւ զոհասեղանն ու անոր բոլոր առարկաները, եւ աւագանն ու անոր խարիսխը օծեց՝ զանոնք սրբացնելու համար: **12** Օծումի իւղէն Ահարոնի գլուխին վրայ թափելով՝ զայն սրբացնելու համար օծեց: **13** Նաեւ Մովսէս մօտեցուց Ահարոնի որդիները, անոնց պատմունճաններ հագցուց, անոնց **մէջքը** գօտի կապեց եւ **գլուխը** ապարօշներ փաթեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

14 Մեղքի պատարագին զուարակը մօտեցուց, Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը դրին մեղքի պատարագի զուարակին գլուխին վրայ, **15** ու մորթեց **զայն**: Մովսէս արիւնը առաւ, իր մատով զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ դրաւ՝ բոլորածեւ, ու «մաքրեց զոհասեղանը: Յետոյ արիւնը զոհասեղանին յատակը թափեց եւ անոր վրայ քաւութիւն ընելու համար սրբացուց զայն: **16** Փորոտիքին վրայ եղող ամբողջ ճարպը, լեարդին թաղանթը, երկու երիկամունքն ու անոնց ճարպը առաւ, եւ Մովսէս զոհասեղանին վրայ այրեց **զանոնք**: **17** Բայց զուարակը, **այսինքն**՝ անոր մորթն ու միսը եւ անոր թրիքը, բանակավայրէն դուրս կրակով այրեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

18 Ողջակէզին խոյը մօտեցուց, Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը դրին խոյին գլուխին վրայ, **19** ու մորթեց **զայն**: Մովսէս արիւնը զոհասեղանին վրայ սրսկեց՝ բոլորածեւ, **20** խոյը կտորներու բաժնեց, եւ Մովսէս այրեց գլուխը, կտորներն ու ճարպը: **21** Փորոտիքն ու թաթերը ջուրով լուաց, եւ Մովսէս ամբողջ խոյը զոհասեղանին վրայ այրեց: Ասիկա ողջակէզ մը, անուշահոտ պատարագ մը եղաւ Տէրոջ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր:

22 Յետոյ մօտեցուց միւս խոյը, **այսինքն** նուիրումին խոյը. Ահարոն եւ անոր որդիները իրենց ձեռքերը դրին խոյին գլուխին վրայ, **23** ու մորթեց **զայն**: Մովսէս առաւ անոր արիւնէն եւ դրաւ Ահարոնի աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ: **24** Ահարոնի որդիներն ալ մօտեցուց, ու Մովսէս արիւնէն դրաւ անոնց աջ ականջին բլթակին վրայ, աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ

^u Եբր.՝ մեղքէ մաքրեց

ոտքին բթամատին վրայ, ու Մովսէս **մնացած** արիւնը զոհասեղանին վրայ սրսկեց՝ բոլորածեւ: **25** Ճարպը, դմակն ու փորոտիքին վրայ եղող ամբողջ ճարպը, լեարդին թաղանթը, երկու երիկամունքը, անոնց ճարպը եւ աջ գիստը առաւ, **26** նաեւ Տէրոջ առջեւ եղող բաղարջի սակառէն անխմոր կարկանդակ մը, իւղով **շաղուած** կարկանդակ մը ու լաւաշ մը առաւ, եւ ճարպերուն վրայ ու աջ գիստին վրայ դրաւ, **27** եւ բոլորը Ահարոնի աստուծոյ վրայ ու անոր որդիներուն աստուծոյ վրայ դնելով՝ զանոնք Տէրոջ առջեւ մատուցանեց իբր երեքցնելիք ընծայ: **28** Ապա Մովսէս անոնց աստուծոյ վրայ զանոնք եւ զոհասեղանը եղող ողջակէզին վրայ այրեց: Ասոնք նուիրումին համար անուշահոտ պատարագ մը եղան Տէրոջ: **29** Մովսէս երբուծը առաւ ու Տէրոջ առջեւ մատուցանեց իբր երեքցնելիք ընծայ. ասիկա նուիրումի խոյէն Մովսէսի բաժինը եղաւ, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեք էր: **30** Մովսէս օծումի իւղէն եւ զոհասեղանին վրայ եղող արիւնէն առնելով՝ սրսկեց Ահարոնի վրայ ու անոր հագուստներուն վրայ, եւ անոր հետ իր որդիներուն վրայ ու որդիներուն հագուստներուն վրայ, եւ սրբացուց Ահարոնն ու անոր հագուստները, եւ անոր հետ իր որդիներն ու որդիներուն հագուստները:

31 Մովսէս Ահարոնի եւ անոր որդիներուն ըսաւ. «Միսը Հանդիպումի վրանին մո՛ւտքը խաշեցէք ու հո՛ն կերէք զայն՝ նուիրումի սակառին մէջի հացերով, ինչպէս Քինծի պատուիրուեցաւ», ըսելով. «Ահարոն եւ անոր որդիները թող ուտեն զանոնք»: **32** Միսէն ու հացէն անելցածը կրակո՛ւ վայրեցէք, **33** եւ եօթը օր Հանդիպումի վրանին մոտքէն դուրս մի՛ ելլէք, մինչեւ ձեր նուիրումի օրերուն վերջին օրը. որովհետեւ ձեր նուիրումը եօթը օր **կը տեւէ**: **34** Տէրը պատուիրեց **ա՛յսպէս** ընել՝ ինչպէս այսօր եղաւ, ձեզի քաւութիւն ընելու համար: **35** Ուստի եօթը օր Հանդիպումի վրանին մո՛ւտքը կեցէք, ցերեկ ու գիշեր, ապա Տէրոջ «պաշտօնը կատարեցէք», որպէսզի չմեռնիք. քանի որ այսպէս պատուիրուած է ինծի **Տէրոջմէն**»: **36** Ահարոն ու անոր որդիները ըրին Տէրոջ Մովսէսի միջոցով պատուիրած բոլոր բաները:

ԱՀԱՐՈՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ԿԸ ՄԱՏՈՒՅԱՆԷ

9

Ութերորդ օրը Մովսէս կանչեց Ահարոնը, անոր որդիներն ու Իսրայէլի երէցները, **2** եւ ըսաւ Ահարոնի. «Ա՛ռ քեզի արջառներէն զուարակ մը՝ մեղքի պատարագի համար, ու խոյ մը՝ ողջակէզի համար – **երկուքն ալ** անարատ –, եւ մօտեցո՛ւր Տէրոջ առջեւ: **3** Ապա խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն՝ ըսելով. «Առէ՛ք այծերէն նոխազ մը՝ մեղքի պատարագի համար, հորթ մը ու գառ մը – **երկուքն ալ** մէկ տարեկան **եւ** անարատ – ողջակէզի համար, **4** նաեւ ցուլ մը ու խոյ մը՝ խաղաղութեան **զոհերուն** համար Տէրոջ առջեւ զոհելու, եւ իւղով շաղուած **հացի** ընծայ, որովհետեւ այսօր Տէրը ձեզի պիտի երեւնայ»: **5** Մովսէսի պատուիրածը Հանդիպումի վրանին առջեւ բերին, եւ ամբողջ համայնքը մօտեցաւ ու Տէրոջ առջեւ կայնեցաւ: **6** Մովսէս ըսաւ. «Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց. ըրէ՛ք ասիկա, որ Տէրոջ փառքը ձեզի երեւնայ»: **7** Ապա Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Մօտեցի՛ր զոհասեղանին, ընծայէ՛ քու մեղքի պատարագդ ու ողջակէզդ, եւ քաւութի՛ն ըրէ քեզի համար ու ժողովուրդին համար. նաեւ ընծայէ՛ ժողովուրդին մատաղը ու քաւութի՛ն ըրէ անոնց համար, ինչպէս Տէրը պատուիրեց»:

^բ Կամ՝ եւ պատուիրեցի

^գ Եբր.՝ պահպանութիւնը պահեցէ՛ք

^դ Եբր.՝ ձեռքով

8 Ուստի Ահարոն զոհասեղանին մօտեցաւ եւ իրեն համար եղող մեղքի պատարագին հորթը մորթեց: 9 Ահարոնի որդիները արիւնը մօտեցուցին անոր, ան ալ իր մատը արիւնին մէջ թաթխեց, զոհասեղանին եղջիւրներուն վրայ դրաւ, ու մնացած արիւնը զոհասեղանին յատակը թափեց: 10 Մեղքի պատարագին ճարպը, երկկամունքը եւ լեարդին թաղանթը զոհասեղանին վրայ այրեց, ինչպէս Տէրը Մովսէսի պատուիրեր էր: 11 Իսկ միսն ու մորթը բանակավայրին դուրսի կողմը կրակով այրեց: 12 Ողջակէզն ալ մորթեց, եւ Ահարոնի որդիները արիւնը իրեն բերին, ու զոհասեղանին վրայ սրսկեց զայն՝ բոլորածել: 13 Ողջակէզը իրեն բերին՝ կտորներով ու գլուխով, եւ զոհասեղանին վրայ այրեց: 14 Նաեւ փորոտիքն ու թաթերը լուաց եւ զոհասեղանին վրայի ողջակէզին վրայ այրեց:

15 Յետոյ ժողովուրդին մատաղը մատուցանեց. ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալիք նոխազը առաւ, մորթեց զայն, եւ իբր մեղքի պատարագ մատուցանեց՝ առաջինին պէս: 16 Ողջակէզը մօտեցուց ու կանոնին համաձայն ընծայեց: 17 Նաեւ հացի ընծան մատուցանեց. անկէ ձեռքը լեցուց ու զոհասեղանին վրայ այրեց, առտուան ողջակէզէն զատ: 18 Ժողովուրդին խաղաղութեան զոհ ըլլալիք ցուցն ու խոյն ալ մորթեց. Ահարոնի որդիները արիւնը անոր բերին, ու զոհասեղանին վրայ սրսկեց զայն՝ բոլորածել: 19 Յուլին ճարպերը եւ խոյին դմակը, փորոտիքը ծածկող ճարպը, երկկամունքն ու լեարդին թաղանթը բերին, 20 ճարպերը երբուծներուն վրայ դրին, եւ ճարպերը զոհասեղանին վրայ այրեց: 21 Ահարոն երբուծներն ու աջ զիստը Տէրոջ առջեւ մատուցանեց իբր երերցնելիք ընծայ, ինչպէս Մովսէս պատուիրեր էր:

22 Ահարոն իր ձեռքերը ժողովուրդին վրայ բարձրացուց, օրհնեց զանոնք, եւ մեղքի պատարագը, ողջակէզն ու խաղաղութեան զոհերը ընծայելէն ետք իջաւ: 23 Մովսէս եւ Ահարոն Հանդիպումի վրանը մտան, անկէ ելլելով ժողովուրդը օրհնեցին, ու Տէրոջ փառքը ամբողջ ժողովուրդին երեւցաւ: 24 Տէրոջ առջեւէն կրակ ելաւ, եւ զոհասեղանին վրայ եղող ողջակէզն ու ճարպը սպառեց. երբ ամբողջ ժողովուրդը տեսաւ, ցնծութեամբ գոչեցին եւ իրենց երեսին վրայ ինկան:

ՆԱԴԱԲԻ ԵՒ ԱԲԻՈՒԴԻ ՄԵՂԸԸ

10

Ահարոնի որդիները՝ Նադաբ ու Աբիուդ՝ իւրաքանչիւրը իր բուրվառը առաւ, անոր մէջ կրակ դրաւ եւ վրան խունկ դրաւ, ու Տէրոջ առջեւ օտար կրակ մատուցանեցին, որ ինք չէր պատուիրեր անոնց: 2 Ուստի Տէրոջ առջեւէն կրակ ելաւ եւ սպառեց զանոնք, ու Տէրոջ առջեւ մեռան: 3 Մովսէս Ահարոնի ըսաւ. «Ա՛յս է որ Տէրը խօսեցաւ՝ ըսելով. “Ինծի մօտեցողներուն մէջ սուրբ պիտի ըլլամ, եւ ամբողջ ժողովուրդին առջեւ պիտի փառաւորուիմ»». Ահարոն լռեց: 4 Մովսէս կանչեց Ահարոնի հօրեղբօր Ոգիէլի որդիները՝ Միսայէլն ու Եղիսափանը, եւ ըսաւ անոնց. «Մօտեցէ՛ք, ձեր եղբայրները սրբարանին առջեւէն փոխադրեցէ՛ք բանակավայրէն դուրս»: 5 Անոնք ալ մօտեցան ու զանոնք իրենց պատմուճաններով բանակավայրէն դուրս փոխադրեցին՝ ինչպէս Մովսէս ըսած էր:

6 Մովսէս ըսաւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն՝ Եղիազարի եւ Իթամարի. «Ձեր գլուխը մի՛ բանաք ու ձեր հագուստները մի՛ պատռէք, որպէսզի չմեռնիք եւ ամբողջ ժողովուրդին վրայ զայրոյթ չըլլայ. բայց ձեր եղբայրները՝ Իսրայէլի ամբողջ տունը՝ Տէրոջ վառած հրդեհին վրայ թող լան: 7 Բայց դուք Հանդիպումի վրանին մուտքէն դուրս մի՛ ելլէք, որպէսզի չմեռնիք. որովհետեւ Տէրոջ օծումի իւղը ձեր վրայ է»: Անոնք ալ Մովսէսի խօսքին համաձայն ըրին:

8 Տէրը խօսեցաւ Ահարոնի՝ ըսելով. 9 «Երբ Հանդիպումի վրանը մտնէք, դուն եւ որդիներդ քեզի հետ, գինի կամ օղի մի՛ խմէք, որպէսզի չմեռնիք: Ասիկա ձեր սերունդներուն մէջ յաւիտենական կանոն թող ըլլայ, 10 որ զանազանէք սուրբը անսուրբէն, եւ անմաքուրը մաքուրէն. 11 որպէսզի Իսրայէլի որդիներուն սորվեցնէք բոլոր կանոնները, որ Տէրը Մովսէսի՝ միջոցով ըսաւ անոնց»:

12 Մովսէս խօսեցաւ Ահարոնի եւ անոր մնացած որդիներուն՝ Եղիազարի ու Իթամարի, եւ ըսաւ. «Տէրոջ պատարագներէն անելցած հացի ընծան առէ՛ք ու զոհասեղանին քով բաղա՛րջ կերէք, որովհետեւ ան ամենասուրբ է: 13 Սո՛ւրբ տեղը կերէք զայն, քանի որ Տէրոջ պատարագներէն իրաւունքդ եւ որդիներուդ իրաւունքն է. որովհետեւ ինծի այսպէս պատուիրուած է: 14 Իսկ երերցնելիք երբուծն ու բարձրացնելիք զիստը մաքուր տեղ մը կերէք, դուն եւ որդիներդ ու աղջիկներդ քեզի հետ, որովհետեւ իրաւունքդ ու որդիներուդ իրաւունքն են՝ տրուած Իսրայէլի որդիներուն խաղաղութեան զոհերէն: 15 Բարձրացնելիք զիստն ու երերցնելիք երբուծը թող բերեն ճարպին պատարագներով՝ Տէրոջ առջեւ երերցնելու համար. անոնք քուկդ ու որդիներուդ թող ըլլան յաւիտենական կանոնով, ինչպէս Տէրը պատուիրեր է»:

16 Մովսէս մեղքի պատարագին նոխազը զգուշութեամբ որոնեց, եւ ահա՛ այրուած էր. ուստի Ահարոնի մնացած որդիներուն՝ Եղիազարի ու Իթամարի դէմ զայրացաւ՝ ըսելով. 17 «Ինչո՞ւ մեղքի պատարագը սուրբ տեղը չկերաք. արդարեւ ան ամենասուրբ է, եւ Տէրը ձեզի տուաւ՝ որպէսզի համայնքին անօրէնութիւնը կրէք ու Տէրոջ առջեւ անոնց համար քաւութիւն ընէք: 18 Ահա՛ անոր արիւնը սրբարանին մէջ չբերուեցաւ, որովհետեւ զայն սրբարանը ուտելու էիք, ինչպէս պատուիրեր էի»: 19 Ահարոն Մովսէսի ըսաւ. «Ահա՛ այսօր իրենց մեղքի պատարագն ու ողջակէզը Տէրոջ առջեւ մատուցանեցին, եւ այսպիսի բաներ պատահեցան ինծի: Եթէ՛ այսօր մեղքի պատարագը կերած ըլլայի, արդեօք Տէրոջ հաճելի պիտի ըլլա՞ր»: 20 Երբ Մովսէս ասիկա լսեց՝ հաճեցաւ:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ՝ ՈՐՈՆԸ ԿԱՐԵԼԻ Է ՈՒՏԵԼ
(Բ. Օր. 14. 3-21)

11

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով անոնց. 2 «Խօսեցէ՛ք Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ք. “Երկրի վրայ եղող բոլոր անասուններէն՝ ահա՛ւասիկ ձեր ուտելիք կենդանիները.– 3 ամէն ճեղքուած կճղակ ունեցող կճղակաբաշխ ու որոճացող անասուն կերէ՛ք: 4 Սակայն որոճացողներէն կամ կճղակաբաշխներէն հետեւեալները մի՛ ուտէք.– ուղտը, որովհետեւ կ’որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 5 ճագարը, քանի որ կ’որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 6 նապաստակը, որովհետեւ կ’որոճայ՝ բայց կճղակաբաշխ չէ. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ. 7 նաեւ խոզը, քանի որ կճղակաբաշխ է ու ճեղքուած կճղակ ունի, բայց չ’որոճար. ան ձեզի անմաքուր ըլլայ: 8 Անոնց միսէն մի՛ ուտէք եւ անոնց դիակներուն մի՛ դպչիք. անոնք ձեզի անմաքուր ըլլան:

9 Ջուրերու մէջ բոլոր եղողներէն հետեւեալները կերէք.– ջուրերու մէջ՝ այսինքն ծովերու մէջ ու վտակներու մէջ ամէն թեւ եւ թեփ ունեցող կերէ՛ք: 10 Իսկ ծովերու մէջ ու վտակներու մէջ եղող բոլոր անթեւ եւ անթեփ եղողները – ջուրերուն բոլոր գեռուններն ու ջուրերուն մէջ եղող բոլոր շնչաւոր կենդանիները – ձեզի պիղծ ըլլան: 11 Անոնք ձեզի

^u Եբր.՝ ձեռքով

^p Եբր.՝ աչքերուն լաւ

պիղծ թող ըլլան. անոնց միսէն մի՛ ուտէք եւ անոնց դիակներէն զգուեցէ՛ք: **12** Զուրերուն մէջ եղող բոլոր անթել ու անթեփ եղողները ձեզի պիղծ ըլլան:

13 Թռչուններուն մէջ հետեւեալները պի՛ղծ սեպեցէք – թող չուտուին, պիղծ են.– արծիւր, պասկուճը, գետարծիւր, **14** ցիւնը, անգղը՝ իր տեսակներով, **15** ագռաւը՝ իր բոլոր տեսակներով, **16** ջայլամը, բուն, կկուն, բազէն՝ իր տեսակներով, **17** հաւպատիրը, հողամաղը, քաջահաւը, **18** կարապը, հաւալուսնը, սել անգղը, **19** արագիլը, քարադրը՝ իր տեսակներով, յոպոպը եւ չղջիկը:

20 Ամէն թռչող զեռուն որ չորս **ոտքի** վրայ կը քալէ՝ ձեզի պիղծ ըլլայ: **21** Սակայն հետեւեալները կերէք բոլոր թռչող զեռուններէն՝ որ չորս **ոտքի** վրայ կը քալեն.– երկրի վրայ ցատկելու համար՝ իրենց ոտքերուն վրայ ազդր ունեցողները: **22** Անոնցմէ հետեւեալները կերէք.– մարախը՝ իր տեսակներով, գրուիճը՝ իր տեսակներով, խարագուլը՝ իր տեսակներով, ու ջորեակը՝ իր տեսակներով: **23** Բայց **մնացած** բոլոր թռչող զեռունները որ չորս ոտք ունին՝ ձեզի պիղծ ըլլան: **24** Ասոնցմով դուք անմաքուր պիտի ըլլաք. ո՛վ որ անոնց դիակին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, **25** եւ ո՛վ որ անոնց դիակը վերցնէ՝ իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: **26** Բոլոր անասունները՝ որ կճղակաբաշխ են, բայց իրենց կճղակը ճեղքուած չէ ու չեն որոճար, ձեզի անմաքուր են. ո՛վ որ անոնց **դիակին** դպչի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ:

27 Բոլոր չորս **ոտքի** վրայ քալող կենդանիներէն՝ իրենց «թաթերուն վրայ բոլոր քալողները ձեզի անմաքուր ըլլան. ո՛վ որ անոնց դիակին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, **28** եւ ա՛ն որ անոնց դիակը վերցնէ՝ իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. անոնք ձեզի անմաքուր են:

29 Երկրի վրայ զեռացող զեռուններուն մէջ հետեւեալները ձեզի անմաքուր ըլլան.– աքիսը, մուկը, ^ատիտեռը՝ իր տեսակներով, **30** կովադիան, մողէզը, քարաթոշը, խոմէթը եւ գետնառիւծը: **31** Բոլոր զեռուններուն մէջ ձեզի անմաքուր եղողները ասոնք են: Ո՛վ որ անոնց դպչի՝ երբ մեռած ըլլան, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ:

32 Ինչ բանի վրայ որ իյնայ անոնցմէ **մէկը**՝ երբ մեռած ըլլան, անմաքուր պիտի ըլլայ – թէ՛ փայտէ առարկայ, թէ՛ հագուստ, թէ՛ մորթ, թէ՛ քուրծ, ի՛նչ տեսակ գործածական առարկայ որ ըլլայ: Ան ջուրը թող ձգուի ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, յետոյ մաքրուած պիտի ըլլայ: **33** Ամէն ^բխեցիկ անօթ որուն մէջ անոնցմէ **մէկը** իյնայ, ի՛նչ ալ ըլլայ անոր մէջ՝ անմաքուր պիտի ըլլայ. այն **անօթը** կոտրեցէ՛ք: **34** Ամէն ուտուելիք կերակուր, որուն վրայ ^գջուր կայ **եւ ասոնցմէ մէկը մէջը իյնայ**՝, անմաքուր պիտի ըլլայ. նաեւ ամէն խմելիք՝ որ կը խմուի որեւէ **այսպիսի** անօթի մէջ, անմաքուր պիտի ըլլայ: **35** Ամէն բան՝ որուն վրայ ասոնց դիակը կ'իյնայ, անմաքուր պիտի ըլլայ. **թէ՛** փուռ ըլլայ եւ **թէ՛** կրակարան, թող քանդուի. ասոնք անմաքուր են ու ձեզի անմաքուր պիտի ըլլան: **36** Բայց աղբիւրը կամ հորը, ^դուր հաւաքուած ջուր կայ՝, մաքուր պիտի ըլլայ. սակայն անոնց դիակներուն դպչողը անմաքուր պիտի ըլլայ: **37** Եթէ անոնց դիակը ցանուելու սերմի վրայ իյնայ, ան մաքուր ըլլայ: **38** Բայց եթէ սերմին վրայ ջուր դրուած ըլլայ ու անոր վրայ

^ա Եբր.՝ ներբաններուն

^բ Կամ՝ կրիան

^գ Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

^դ Կամ՝ այս ջուրէն գայ

^ե Կամ՝ կամ ջրակոյտը

անոնց դիակը իյնայ, ան ձեզի անմաքուր ըլլայ:

39 Եթէ ձեր ուտելիք անասուններէն մէկը մեռնի, անոր դիակին դպչողը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: 40 Անոր դիակէն ուտողը իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ, եւ անոր դիակը վերցնողը իր հագուստները թող լուայ ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ:

41 Երկրի վրայ գեռացող ամէն գեռուն պիղծ է. թող չուտուի: 42 Երկրի վրայ գեռացող բոլոր գեռուններէն՝ անոնք որ փորի վրայ կ'երթան, անոնք որ չորս **ոտքի** վրայ կը քալեն կամ անոնք որ բազմոտանի են, մի՛ ուտէք՝ որովհետեւ պիղծ են: 43 Որեւէ գեռացող գեռունով ձեր անձերը մի՛ պղծէք. անոնցմով աղտոտուելով՝ ձեր անձերը անմաքուր մի՛ ընէք անոնցմով: 44 Արդարեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը. ուստի սրբացուցէ՛ք ձեր անձերը եւ սո՛ւրբ եղէք, քանի որ ես սուրբ եմ. երկրի վրայ գեռացող որեւէ գեռունով ձեր անձերը անմաքուր մի՛ ընէք: 45 Արդարեւ ե՛ս եմ Եհովան՝ որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, որպէսզի ձեզի Աստուած ըլլամ. ուստի սո՛ւրբ եղէք, որովհետեւ ես սուրբ եմ»:

46 Անասուններուն, թռչուններուն, ջուրերուն մէջ շարժող բոլոր շնչաւոր կենդանիներուն եւ երկրի վրայ գեռացող բոլոր շնչաւորներուն օրէնքը այս է. 47 որպէսզի զանազանէք անմաքուրը մաքուրէն, եւ ուտուելիք կենդանին չուտուելիք կենդանիէն»:

ՈՐԴԵՇՆՈՒԹԵՆԷ ԵՏԶ՝ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԱԶՐՈՒԹԻՒՆԸ

12

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ՛. “Եթէ կին մը սերնդագործէ եւ արու **գաւակ** ծնանի, եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ. իր դաշտանի կեղտոտութեան օրերուն համեմատ անմաքուր պիտի ըլլայ: 3 Ութերորդ օրը **տղային** թլիփին միսը թող ծայրատուի: 4 Յետոյ ան երեսուններեք օր թող մնայ իր մաքրուելիք արիւնին մէջ. ո՛չ մէկ սուրբ բանի թող դպչի, ո՛չ ալ սրբարանը մտնէ՝ մինչեւ որ իր մաքրուելու օրերը լրանան: 5 Բայց եթէ ան էգ **գաւակ** ծնանի, երկու շաբաթ անմաքուր պիտի ըլլայ՝ իր կեղտոտութեան **ժամանակին** պէս, ու վաթսունվեց օր թող մնայ իր մաքրուելիք արիւնին մէջ:

6 Երբ որդիի կամ աղջիկի համար իր մաքրուելու օրերը լրանան, Հանդիպումի վրանին մուտքը ողջակէզի համար՝ մէկ տարեկան գառ մը, ու մեղքի պատարագի համար՝ աղանիի ձագ մը կամ տատրակ մը թող բերէ քահանային, 7 որ մատուցանէ զանոնք Տէրոջ ու քաւութիւն ընէ անոր համար, եւ ան իր արիւնի աղբիւրէն մաքրուած պիտի ըլլայ: Արու կամ էգ **գաւակ** ծնանողին օրէնքը այս է: 8 Եթէ գառ բերելու կարող չէ, երկու տատրակ կամ աղանիի երկու ձագ թող առնէ, մէկը ողջակէզի ու միւսը մեղքի պատարագի համար. քահանան թող քաւութիւն ընէ անոր համար, եւ ան մաքրուած պիտի ըլլայ»:

ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՈՒՌԵՅՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

13

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. 2 «Եթէ մարդ մը իր մարմինի մորթին վրայ ուռեցք, քոս կամ պաղպաջ ունենայ՝ որ իր մարմինի մորթին վրայ բորոտութեան ախտին **պէս** ըլլայ, ան Ահարոն քահանային կամ անոր քահանայ որդիներէն մէկուն թող բերուի, 3 ու քահանան թող զննէ մարմինի մորթին վրայ եղող ախտը: Եթէ ախտին մէջի մազը ճերմակ դարձած է եւ ախտը անոր մարմինի մորթէն խորունկ կ'երեւնայ, աստիկա բորոտութեան ախտ է. քահանան թող զննէ զայն ու “թող ծանուցանէ անոր անմաքուր

“ Եբր.՝ զայն անմաքուր թող ընէ

ըլլալը՝: **4** Իսկ եթէ անոր մարմինի մորթին վրայի պաղպաջը ճերմակ է բայց մորթէն խորունկ չ'երեւնար եւ մազն ալ ճերմակ դարձած չէ, քահանան եօթը օր թող գոցուած **պահէ** ախտաւորը: **5** Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ զայն. եթէ ախտը իր աչքերուն կայուն է ու մորթին վրայ տարածուած չէ, քահանան կրկին եօթը օր թող գոցուած **պահէ** զայն: **6** Զահանան եօթներորդ օրը կրկին թող զննէ զայն. եթէ ախտը մթազնած է եւ մորթին վրայ տարածուած չէ, քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը՝ – ասիկա **լոկ** քոս է –, ան ալ իր հագուստները թող լուայ, ու մաքրուած պիտի ըլլայ: **7** Բայց եթէ իր մաքրուելուն համար քահանայէն զննուելէն ետք՝ քոսը մորթին վրայ տարածուի, քահանան կրկին թող զննէ զայն: **8** Զահանային զննած ատենը եթէ քոսը մորթին վրայ տարածուած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ասիկա բորոտութիւն է:

9 Երբ բորոտութեան ախտը մարդու մը վրան է, ան քահանային թող տարուի, **10** ու քահանան թող զննէ: Եթէ մորթին վրայ ճերմակ ուռեցք կայ, մազը ճերմակ դարձած է եւ ուռեցքին մէջ ողջ միսի նշան կայ, **11** ասիկա հինգած բորոտութիւն է՝ անոր մարմինի մորթին վրայ: Զահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը ու գոցուած **չպահէ** զայն, որովհետեւ անմաքուր է: **12** Եթէ բորոտութիւնը մորթին վրայ աճի ու բորոտութիւնը պատէ ախտաւորին ամբողջ մորթը՝ գլուխէն մինչեւ ոտքը – քահանային տեսած բոլոր տեղերը –, **13** քահանան թող զննէ: Եթէ բորոտութիւնը պատած է անոր ամբողջ մարմինը, թող ծանուցանէ ախտաւորին մաքրուած ըլլալը. ամբողջը ճերմակ դարձած է, ան մաքուր է: **14** Բայց այն օրը՝ երբ անոր վրայ ողջ միս տեսնուի, ան անմաքուր պիտի ըլլայ: **15** Զահանան թող զննէ ողջ միսը եւ ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը: Ողջ միսը անմաքուր է. բորոտութիւն է: **16** Իսկ եթէ ողջ միսը դարձեալ փոխուի ու ճերմակ դառնայ, քահանային թող զայն, **17** եւ քահանան թող զննէ զայն: Եթէ ախտը ճերմակ դարձած է, քահանան թող ծանուցանէ ախտաւորին մաքրուած ըլլալը. ան մաքուր է:

18 Եթէ մարմինին մորթին վրայ պալար ըլլայ ու բուժուի, **19** եւ պալարին տեղը ճերմակ ուռեցք կամ կարմրորակ ճերմակ պաղպաջ ըլլայ, ասիկա քահանային թող ցոյց տրուի, **20** ու քահանան թող զննէ: Եթէ մորթէն խորունկ կ'երեւնայ եւ մազը ճերմակ դարձած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ան պալարէ աճած բորոտութեան ախտ է: **21** Իսկ եթէ քահանան տեսնէ թէ ճերմակ մազ չկայ անոր մէջ ու մորթէն խորունկ չէ՝ բայց մթազնած է, քահանան եօթը օր թող գոցուած **պահէ** զայն: **22** Եթէ մորթին վրայ տարածուած ըլլայ, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ասիկա ախտ է: **23** Բայց եթէ պաղպաջը իր տեղը կայուն է ու տարածուած չէ, պալարին սպին է. քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը:

24 Իսկ եթէ մարմինի մորթին վրայ կրակի խարան ըլլայ, եւ խարանը առողջանալով կարմրորակ ճերմակ կամ **բոլորովին** ճերմակ պաղպաջ ըլլայ, **25** քահանան թող զննէ: Եթէ մազը ճերմակ դարձած է պաղպաջին մէջ ու ասիկա մորթէն խորունկ կ'երեւնայ, ասիկա խարանէն աճած բորոտութիւն է: Ուստի քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ասիկա բորոտութեան ախտ է: **26** Բայց եթէ քահանային զննած ատենը ճերմակ մազ չկայ պաղպաջին մէջ եւ ասիկա մորթէն խորունկ չէ, հապա մթազնած է, քահանան եօթը օր թող գոցուած **պահէ** զայն: **27** Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ զայն. եթէ **պաղպաջը** մորթին վրայ տարածուած է, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը, ասիկա բորոտութեան ախտ է: **28** Իսկ եթէ պաղպաջը իր տեղը կայուն է ու մորթին վրայ տարածուած չէ, հապա մթազնած է, ասիկա խարանին ուռեցքն է.

---

^բ Երբ՝ զայն մաքրուած թող ընէ

քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը, որովհետեւ խարանին սպին է:

29 Եթէ մարդ մը կամ կին մը գլուխը կամ կզակը ախտ մը ունենայ, 30 քահանան թող զննէ ախտը: Եթէ մորթէն խորունկ կ'երեւնայ եւ անոր մէջ բարակ, դեղին մազ կայ, քահանան թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. ատիկա գոնջութիւն է, գլուխի կամ կզակի բորոտութիւն է: 31 Եթէ քահանան տեսնէ թէ գոնջութեան ախտը մորթէն խորունկ չ'երեւնար ու անոր մէջ սեւ մազ չկայ, քահանան գոնջութեամբ ախտաւորը եօթը օր թող գոցուած պահէ: 32 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ ախտը. եթէ գոնջութիւնը տարածուած չէ, անոր մէջ դեղին մազ չկայ եւ գոնջութիւնը մորթէն խորունկ չ'երեւնար, 33 ան թող ածիլուի, բայց գոնջութիւնը թող չածիլէ ու քահանան կրկին եօթը օր թող գոցուած պահէ գոնջութիւն ունեցողը: 34 Եօթներորդ օրը քահանան թող զննէ գոնջութիւնը. եթէ գոնջութիւնը մորթին վրայ տարածուած չէ եւ մորթէն խորունկ չ'երեւնար, քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը. ան իր հագուստները թող լուայ, ու մաքրուած պիտի ըլլայ: 35 Բայց եթէ իր մաքրուելէն ետք գոնջութիւնը մորթին վրայ տարածուի, 36 քահանան թող զննէ զայն: Եթէ գոնջութիւնը մորթին վրայ տարածուած է, քահանան ա՛լ դեղին մազ թող չփնտռէ. ան անմաքուր է: 37 Իսկ եթէ գոնջութիւնը իր աչքերուն կայուն է եւ անոր մէջ սեւ մազ բուսած է, գոնջութիւնը բուժուած է. ան մաքուր է, ուստի քահանան թող ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը:

38 Եթէ մարդ մը կամ կին մը իր մարմինի մորթին վրայ պաղպաջներ ունենայ, այսինքն՝ ճերմակ պաղպաջներ, 39 քահանան թող զննէ. եթէ անոնց մարմինին մորթին վրայի պաղպաջները մթագնած ճերմակ են, ատիկա մորթին վրայ աճած պիսակ է. ան մաքուր է:

40 Եթէ մարդու մը գլուխին մազը թափած ըլլայ, ան կնտակ է, բայց մաքուր է: 41 Եթէ անոր երեսին կողմէն գլուխին մազերը թափած ըլլան, ան ճաղատ է, բայց մաքուր է: 42 Իսկ եթէ կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ կարմրորակ ճերմակ ախտ ըլլայ, ատիկա կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ աճած բորոտութիւն է: 43 Զահանան թող զննէ զայն. եթէ անոր կնտութեան կամ ճաղատութեան մէջ՝ ախտին ուռեցքը կարմրորակ ճերմակ է, մարմինի մորթին վրայ եղող բորոտութեան երեւոյթին պէս, 44 այդ մարդը բորոտ է, անմաքուր է: Զահանան անպատճառ թող ծանուցանէ անոր անմաքուր ըլլալը. անոր ախտը իր գլուխին վրայ է:

45 Ախտ ունեցող բորոտին հագուստները պատռուած թող ըլլան, եւ անոր գլուխը՝ մերկ. իր Գշրթունքը թող ծածկէ ու պողայ. «Անմաքո՛ւր եմ, անմաքո՛ւր եմ»: 46 Ախտը իր վրայ եղող բոլոր օրերը անմաքուր պիտի ըլլայ. ան անմաքուր է, առանձին թող բնակի. անոր բնակարանը բանակավայրէն դուրս թող ըլլայ»:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՕՐԷՆԸՆԵՐ

47 «Եթէ բորոտութեան ախտ կայ հագուստի մը վրայ – բուրդէ հագուստ ըլլայ թէ վուշէ հագուստ – , 48 վուշէ կամ բուրդէ առէջի կամ թեզանի վրայ, կամ մորթի վրայ, եւ կամ մորթէ շինուած որեւէ Դբանի վրայ, 49 ու եթէ ախտը կանաչորակ կամ կարմրորակ է հագուստին կամ մորթին վրայ, առէջին կամ թեզանին վրայ, կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայի վրայ, ատիկա բորոտութեան ախտ է, ուստի քահանային թող ցոյց տրուի: 50 Զահանան թող զննէ ախտը, եւ եօթը օր թող գոցուած պահէ ախտացեալ բանը: 51 Եօթներորդ օրը ախտացեալ բանը թող զննէ. եթէ ախտը տարածուած է հագուստի մը

Գ Կամ՝ ընչացքը

Դ Եբր.՝ ստացուածքի

վրայ, առէջի թէ թեզանի վրայ, կամ մորթի վրայ, եւ կամ մորթէ շինուած որեւէ առարկայի վրայ, **այդ** ախտը բորբոքած բորոտութիւն է. անմաքուր է: **52** Ուստի թող այրէ բուրդէ կամ վուշէ հագուստը, առէջը կամ թեզանը, կամ մորթէ **շինուած** որեւէ առարկայ՝ որուն վրայ **այդ** ախտը կայ. որովհետեւ ան բորբոքած բորոտութիւն է, կրակով թող այրուի: **53** Եթէ քահանան տեսնէ թէ ախտը հագուստին վրայ, առէջին կամ թեզանին վրայ, կամ մորթէ **շինուած** որեւէ առարկայի վրայ տարածուած չէ, **54** քահանան թող պատուիրէ՝ որ **այդ** ախտացեալ բանը լուան, ու կրկին եօթը օր թող գոցուած **պահէ** զայն: **55** Ախտին լուացուելէն ետք եթէ քահանան տեսնէ թէ ախտը իր դրսերեւոյթը փոխած չէ եւ ախտը տարածուած չէ, ան անմաքուր է: Այրէ՛ զայն կրակով. անոր տակը կամ վրան փտութիւն կայ: **56** Իսկ եթէ քահանան տեսնէ թէ անոր լուացուելէն ետք ախտը մթագնած է, **ախտացեալ մասը** հագուստէն, մորթէն, առէջէն կամ թեզանէն թող պատուէ: **57** Եթէ հագուստին վրայ, առէջին կամ թեզանին վրայ, կամ մորթէ **շինուած** որեւէ առարկայի վրայ դարձեալ երեւնայ, աստիկա աճող **բորոտութիւն** է. կրակով այրէ ախտացեալ բանը: **58** Իսկ այն հագուստը, առէջը կամ թեզանը, կամ մորթէ **շինուած** որեւէ առարկայ, որմէ ախտը հեռացած է քու լուալէդ ետք, կրկին թող լուացուի, ու մաքրուած պիտի ըլլայ»: **59** Բուրդէ կամ վուշէ հագուստի վրայ, առէջի կամ թեզանի վրայ, կամ մորթէ **շինուած** որեւէ առարկայի վրայ **երեւցած** բորոտութեան ախտին օրէնքը այս է, անոր մաքրուած կամ անմաքուր ըլլալը ծանուցանելու համար»:

ԲՈՐՈՏՈՒԹԵՆԷ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

14

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Ահա՛ւասիկ բորոտին օրէնքը՝ իր մաքրուելու օրը.— ան քահանային թող տարուի, **3** քահանան բանակավայրէն դուրս թող ելլէ ու քահանան թող զննէ: Եթէ բորոտին բորոտութեան ախտը բուժուած է, **4** քահանան թող պատուիրէ որ մաքրուելիք մարդուն համար երկու ողջ եւ մաքուր «թռչուն, մայրիի փայտ, կրկնակի կարմիր ու զոպայ առնուի: **5** Զահանան թող պատուիրէ որ թռչուններէն մէկը՝ խեցիէ անօթի մը մէջ մորթուի՝՝ կենսաւէտ ջուրի վրայ: **6** Ողջ թռչունը, մայրիի փայտը, կրկնակի կարմիրը եւ զոպան թող առնէ, զանոնք ողջ թռչունին հետ թող թաթխէ կենսաւէտ ջուրին վրայ մորթուած թռչունին արիւնին մէջ, **7** ու բորոտութենէ մաքրուելիք մարդուն վրայ եօթը անգամ թող սրսկէ եւ «մաքրէ զայն», իսկ ողջ թռչունը դէպի «բաց դաշտը» թող արձակէ: **8** Իսկ մաքրուելիք մարդը իր հագուստները թող լուայ, բոլոր մազերը ածիլէ ու ջուրով լուացուի, եւ մաքրուած պիտի ըլլայ: Անկէ ետք բանակավայրը թող մտնէ ու եօթը օր իր վրանէն դուրս կենայ: **9** Եօթներորդ օրը իր բոլոր մազերը թող ածիլէ – իր գլուխը, մօրուքը եւ յօնքերը –, **այսինքն՝** իր բոլոր մազերը թող ածիլէ, հագուստները լուայ ու մարմինը ջուրով լուայ, եւ մաքրուած պիտի ըլլայ:

10 Ութերորդ օրը՝ թող առնէ երկու անարատ **արու** գառ, մէկ անարատ **էգ** գառնուկ՝ մէկ տարեկան, իւղով շաղուած երեք տասներորդ **նաշիհ՝ հացի** ընծայի համար, ու մէկ ճաշակ

^ա Եբր.՝ թռչնազգի

^բ Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

^գ Այսինքն՝ ակի

^դ Կամ՝ ծանուցանէ անոր մաքրուած ըլլալը

^ե Եբր.՝ դաշտին մակերեսը

իւղ: **11** Մաքրող քահանան մաքրուելիք մարդը ասոնցմով թող կեցնէ Տէրոջ առջեւ՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը, **12** եւ քահանան մէկ արու գառը թող առնէ ու զայն մօտեցնէ յանցանքի պատարագի համար՝ իւղի ճաշակին հետ, եւ զանոնք Տէրոջ առջեւ թող մատուցանէ իբր երերցնելիք ընծայ: **13** Գառը թող մորթէ մեղքի պատարագին ու ողջակէզին մորթուած տեղը – սուրբ տեղը – որովհետեւ յանցանքի պատարագը՝ մեղքի պատարագին պէս քահանայինն է. ասիկա ամենասուրբ է: **14** Քահանան յանցանքի պատարագին արիւնէն թող առնէ, ու քահանան թող դնէ **զայն** մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ: **15** Քահանան իւղի ճաշակէն **քիչ մը իւղ** թող առնէ ու իր ձախ ասիին մէջ թափէ: **16** Քահանան իր աջ մատը թող թաթխէ իր ձախ ասիւր եղող իւղին մէջ, եւ իր մատով Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ սրսկէ **այդ** իւղէն: **17** Քահանան իր ասիին մէջ մնացած իւղէն թող դնէ մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ – յանցանքի պատարագի արիւնին վրայ: **18** Քահանան իր ասիին մէջ մնացած իւղը թող դնէ մաքրուելիք մարդուն գլուխին վրայ, ու անոր համար թող քաւութիւն ընէ Տէրոջ առջեւ: **19** Յետոյ քահանան մեղքի պատարագը թող ընծայէ եւ իր անմաքրութենէն մաքրուելիք մարդուն համար քաւութիւն ընէ, ապա ողջակէզը թող մորթէ: **20** Քահանան ողջակէզն ու **հացի** ընծան զոհասեղանին վրայ թող մատուցանէ եւ անոր համար քաւութիւն ընէ, ու ան մաքրուած պիտի ըլլայ:

21 Բայց եթէ ան չքաւոր է եւ **իր կարողութիւնը** չի հասնիր այսչափին, յանցանքի պատարագի գառ մը թող առնէ՝ որ երերցուի իրեն քաւութիւն ընելու համար, նաեւ իւղով շաղուած մէկ տասներորդ նաշիհ՝ **հացի** ընծայի համար, ճաշակ մը իւղ, **22** ու երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ, որոնց որ **իր կարողութիւնը** կը հասնի. մէկը մեղքի պատարագ թող ըլլայ, իսկ միւսը՝ ողջակէզ: **23** Ութերորդ օրը՝ իր մաքրուելուն համար զանոնք քահանային թող բերէ Հանդիպումի վրանին մուտքը, Տէրոջ առջեւ: **24** Քահանան թող առնէ յանցանքի պատարագին գառը եւ իւղի ճաշակը, ու զանոնք Տէրոջ առջեւ թող մատուցանէ իբր երերցնելիք ընծայ: **25** Յանցանքի պատարագին գառը թող մորթէ, եւ քահանան յանցանքի պատարագին արիւնէն թող առնէ ու դնէ զայն մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ: **26** Քահանան մաս մը իւղ թող թափէ իր ձախ ասիին մէջ, **27** ու քահանան իր աջ մատով իր ձախ ասիին մէջ եղող իւղէն Տէրոջ առջեւ եօթը անգամ թող սրսկէ: **28** Քահանան իր ասիին մէջ եղող իւղէն թող դնէ մաքրուելիք մարդուն աջ ականջին բլթակին վրայ, անոր աջ ձեռքին բթամատին վրայ եւ աջ ոտքին բթամատին վրայ – յանցանքի պատարագին արիւնը **դրուած** տեղին վրայ: **29** Քահանան իր ասիին մէջ մնացած իւղը թող դնէ մաքրուելիք մարդուն գլուխին վրայ՝ Տէրոջ առջեւ անոր համար քաւութիւն ընելով, **30** ու թող ընծայէ տատրակներէն կամ աղաւնիի ձագերէն մէկը՝ այն չափին որ **իր կարողութիւնը** կը հասնի, **31** – **այսինքն**՝ որուն որ **իր կարողութիւնը** կը հասնի –, մէկը՝ մեղքի պատարագի համար եւ միւսը՝ ողջակէզի համար, **հացի** ընծային հետ, ու քահանան մաքրուելիք մարդուն համար թող քաւութիւն ընէ Տէրոջ առջեւ: **32** Այս է օրէնքը բորոտութեան ակտ ունեցողին՝ որուն «կարողութիւնը չի հասնիր իր մաքրուելուն համար **պէտք եղածը բերելու**»:

ՏՈՒՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԲՈՐՈՏՈՒԹԻՒՆ

33 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի եւ Ահարոնի՝ ըսելով. **34** «Երբ մտնէք Զանանի երկիրը՝ որ

⁴ Եբր.՝ ձեռքը

ձեզի իբր կալուած պիտի տամ, եթէ ձեր կալուածը եղող երկրին մէկ տան մէջ բորոտութեան հարուածը տամ, **35** այդ տան տէրը թող գայ եւ իմացնէ քահանային՝ ըսելով. «Ինծի կ'երեւնայ թէ տանս մէջ ախտ կայ»: **36** Քահանան թող պատուիրէ որ տունը պարպեն, դեռ ինք **ներս** չմտած՝ զննելու համար, որպէսզի տան մէջ եղածներէն ոչինչ անմաքուր ըլլայ. ասկէ ետք քահանան թող մտնէ՝ տունը զննելու: **37** Ախտը թող զննէ. եթէ ախտը տան պատերուն վրայ կանաչորակ կամ կարմրորակ խորշեր ըրած է եւ անոնք պատին **մակերեսէն** խորունկ կ'երեւնան, **38** քահանան տունէն թող ելլէ տան մուտքը ու եօթը օր տունը թող գոցէ: **39** Եօթներորդ օրը քահանան դարձեալ թող գայ եւ զննէ. եթէ ախտը տան պատերուն վրայ տարածուած է, **40** քահանան թող պատուիրէ որ ախտացեալ քարերը հանեն ու քաղաքէն դուրս անմաքուր տեղ մը նետեն զանոնք: **41** Տան ներսը բոլորածն քերել թող տայ, եւ անոնց քերած՝ հողը անմաքուր տեղ մը թող թափեն՝ քաղաքէն դուրս: **42** Ուրիշ քարեր թող առնեն ու այդ քարերուն տեղը դնեն, եւ ուրիշ հող առնեն ու տունը ծեփեն: **43** Եթէ քարերը հանելէն ետք, տունը քերելէն ետք եւ ծեփելէն ետք ախտը դարձեալ գայ ու տան մէջ աճի, **44** քահանան թող գայ եւ զննէ. եթէ ախտը տան մէջ տարածուած է, ատիկա բորբոքած բորոտութիւն է տան մէջ. ան անմաքուր է: **45** Ուստի տունը, **այսինքն** անոր քարերն ու փայտերը եւ տան ամբողջ **ծեփուած** հողը, թող փլցնէ ու **զանոնք** քաղաքէն դուրս հանէ՝ անմաքուր տեղ մը: **46** Ո՛վ որ այդ տունը մտնէ անոր բոլոր գոցուած օրերը, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. **47** այդ տունը պառկողը իր հագուստները թող լուայ եւ այդ տան մէջ **հաց** ուտողը իր հագուստները թող լուայ: **48** Իսկ եթէ քահանան մտնէ ու տեսնէ թէ տունը ծեփուելէն ետք՝ ախտը անոր մէջ տարածուած չէ, քահանան թող ծանուցանէ այդ տան մաքուր ըլլալը, որովհետեւ ախտը բուժուած է: **49** Տունը մեղքէ մաքրելու համար երկու թռչուն, մայրիի փայտ, կրկնակի կարմիր ու զոպայ թող առնէ: **50** Թռչուններէն մէկը խեցիէ անօթի մը մէջ թող մորթէ՝ կենսաւէտ ջուրի վրայ: **51** Մայրիի փայտը, զոպան, կրկնակի կարմիրը եւ ողջ թռչունը թող առնէ, զանոնք թող թաթխէ մորթուած թռչունին արիւնին ու **այդ** կենսաւէտ ջուրին մէջ, եօթը անգամ տան վրայ թող սրսկէ, **52** եւ տունը թող մեղքէ մաքրէ թռչունին արիւնով, **այդ** կենսաւէտ ջուրով, **այդ** ողջ թռչունով, մայրիի փայտով, զոպայով ու կրկնակի կարմիրով: **53** Իսկ ողջ թռչունը դէպի դաշտը թող արձակէ՝ քաղաքէն դուրս, եւ տան համար քաւութիւն ընէ, ու ան մաքրուած պիտի ըլլայ»:

54 Այս է օրէնքը ամէն **տեսակ** բորոտութեան ախտի, գոնջութեան, **55** հագուստի կամ տան բորոտութեան, **56** նաեւ ուռեցքի, քոսի ու պաղպաջի: **57** **Բանի մը** ո՛ր օրը անմաքուր ըլլալը եւ ո՛ր օրը մաքուր ըլլալը սորվեցնելու համար՝ ա՛յս է բորոտութեան օրէնքը:

ՄԱՐՄԼԱԿԱՆ ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԾՈՐՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

15

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի ու Ահարոնի՝ ըսելով. **2** «Խօսեցէ՛ք, Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ք անոնց. «Երբ մարդ մը իր մարմինէն ծորում ունենայ, իր ծորումին **համար** անմաքուր կ'ըլլայ: **3** Իր ծորումին ատեն իր անմաքրութիւնը սա՛ պիտի ըլլայ. իր մարմինը իր ծորումը հոսեցնէ կամ իր մարմինը իր ծորումը խցանէ, սա՛ է իր անմաքրութիւնը.— **4** ամէն անկողին՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը պառկի՝ անմաքուր է, եւ ամէն առարկայ՝ որուն վրայ ան կը նստի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ: **5** Անոր անկողինին դպչողը իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **6** Ա՛ն որ նստի առարկայի մը վրայ՝ որուն վրայ ծորում ունեցող մը նստեր է, իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **7** Ծորում ունեցողին

Է կամ՝ փոշին

մարմինն դպչողը իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **8** Եթէ ծորում ունեցողը մաքուր մարդու մը վրայ թքնէ, ասիկա իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **9** Ամէն թամբ՝ որուն վրայ ծորում ունեցողը կը հեծնէ, անմաքուր պիտի ըլլայ: **10** Ո՛վ որ անոր տակ եղած որեւէ բանին դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. այդ բաները վերցնողը իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **11** Ծորում ունեցողը իր ձեռքերը ջուրով չջօղուած՝ որուն որ դպչի, ան իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **12** Ծորում ունեցողին դպած ՝խեցիէ անօթը թող կոտորուի, ու ամէն փայտէ անօթ ջուրով թող ցողուի:

13 Երբ ծորում ունեցողը իր ծորումէն մաքրուած ըլլայ, իր մաքրուելուն համար եօթը օր թող հաշուէ, յետոյ իր հագուստները լուայ եւ մարմինը կենսաւէտ ջուրի մէջ լուայ, ու մաքրուած պիտի ըլլայ: **14** Ութերորդ օրը իրեն համար երկու տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ թող առնէ, Տէրոջ առջեւ Հանդիպումի վրանին մուտքը գայ եւ գանոնք քահանային տայ: **15** Քահանան անոնցմէ մէկը իբր մեղքի պատարագ թող ընծայէ, ու միւսը՝ իբր ողջակէզ. քահանան Տէրոջ առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր ծորումին համար:

16 Եթէ մարդու մը զուգաւորութեան սերմը իրմէ ելլէ, իր ամբողջ մարմինը ջուրով թող լուայ, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **17** Ամէն հագուստ ու ամէն մորթ՝ որուն վրայ զուգաւորութեան սերմ կայ, ջուրով թող լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **18** Երբ մարդ մը կնոջ մը հետ զուգաւորուելու համար պառկի, անոնք երկուքն ալ ջուրով թող լուացուին, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլան:

19 Եթէ կին մը ծորում ունենայ եւ իր մարմինին ծորումը արիւն է, եօթը օր իր կեղտոտութեան մէջ թող մնայ. ո՛վ որ անոր դպչի՝ մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: **20** Անոր կեղտոտութեան ատենը ի՛նչ բանի վրայ որ պառկի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ. նաեւ ի՛նչ բանի վրայ որ նստի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ: **21** Ո՛վ որ անոր անկողինին դպչի՝ իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, եւ մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **22** Ո՛վ որ դպչի որեւէ առարկայի՝ որուն վրայ ան նստեր է, իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **23** Անոր անկողինին վրայ եղող բանի մը դպչողը, կամ առարկայի մը՝ որուն վրայ ան կը նստի, մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ: **24** Եթէ մարդ մը անոր հետ պառկի եւ անոր կեղտը իր վրայ ըլլայ, ինք եօթը օր անմաքուր պիտի ըլլայ, ու ամէն անկողին՝ որուն վրայ ինք պառկի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ:

25 Եթէ կին մը՝ իր դաշտանի ատենէն դուրս՝ շատ օրեր իր արիւնին ծորումը ունենայ, կամ ան իր դաշտանի ատենէն աւելի հոսի, իր անմաքրութեան ծորումին բոլոր օրերը անմաքուր պիտի ըլլայ՝ իր դաշտանի օրերուն պէս: **26** Անոր ծորումին բոլոր օրերը, ամէն անկողին՝ որուն վրայ կը պառկի՝ իր դաշտանի անկողինին պէս պիտի ըլլայ իրեն, եւ ինչ բանի վրայ որ կը նստի՝ իր դաշտանի անմաքրութեան պէս անմաքուր պիտի ըլլայ: **27** Ո՛վ որ անոնց դպչի՝ անմաքուր պիտի ըլլայ. իր հագուստները թող լուայ, ի՛նք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ: **28** Իսկ եթէ իր ծորումէն մաքրուած է, եօթը օր թող հաշուէ եւ անկէ ետք մաքրուած պիտի ըլլայ: **29** Ութերորդ օրը իրեն համար երկու

^ա Այսինքն՝ թրծուած կաւէ

^բ Եբր.՝ ըլլայ

^գ Եբր.՝ կեղտոտութեան

տատրակ կամ աղանձի երկու ձագ թող առնէ ու զանոնք քահանային բերէ՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը: **30** Քահանան մէկը իբր մեղքի պատարագ թող ընծայէ, եւ միւսը՝ իբր ողջակէզ. քահանան Տէրոջ առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր անմաքրութեան ծորումին համար:

31 Այսպէս Իսրայէլի որդիները ⁷զգուշացուցէ՛ք իրենց անմաքրութենէն, որպէսզի իրենց անմաքրութեան մէջ չմեռնին՝ իրենց մէջ եղող իմ խորանս պղծելով: **32** Ծորում ունեցողին, իրմէ զուգաւորութեան սերմը ելլելով անմաքուր եղողին, **33** իր դաշտանով ուժաթափ եղող կնոջ, ծորում ունեցող ⁸մարդուն կամ կնոջ, եւ անմաքուր կնոջ հետ պառկող մարդուն օրէնքը այս է»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

16

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ Ահարոնի երկու որդիներուն մեռնելէն ետք, որոնք Տէրոջ առջեւ **օտար կրակ** մատուցանեցին ու մեռան: **2** Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Խօսէ՛ քու եղբորդ՝ Ահարոնի, որ ամէն ատեն սրբարանը՝ վարագոյրէն ներս չմտնէ, տապանակին վրայ եղող Քաւութեան առջեւ, որպէսզի չմեռնի. որովհետեւ ամպի մէջ պիտի երեւնամ Քաւութեան վրայ: **3** Ահարոն սա՛պէս թող մտնէ սրբարանը. – մեղքի պատարագի համար՝ արջառնեղէն զուարակով մը, եւ ողջակէզի համար՝ խոյով մը. **4** կտաւէ սուրբ պատմունճան թող հագնի, իր մարմինին վրայ կտաւէ անդրավարտիք թող ունենայ, **մէջքը** կտաւէ գօտի կապէ, ու գլուխը կտաւէ խոյր ^ադնէ: Ասոնք սուրբ հագուստներ են. ուստի իր մարմինը ջուրով թող լուայ, ապա զանոնք հագնի: **5** Իսրայէլի որդիներուն համայնքէն՝ մեղքի պատարագի համար այծերէն երկու նոխազ թող առնէ, եւ ողջակէզի համար՝ մէկ խոյ: **6** Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը թող մատուցանէ, ու իրեն համար եւ իր տան համար քաւութիւն ընէ: **7** Երկու նոխազ թող առնէ ու Տէրոջ առջեւ կեցնէ՝ Հանդիպումի վրանին մուտքը: **8** Ահարոն այդ երկու նոխազներուն վրայ վիճակ թող ձգէ. մէկ վիճակը՝ Տէրոջ համար, եւ միւս վիճակը՝ ազատ արձակուելիք նոխազին համար: **9** Ահարոն թող մօտեցնէ այն նոխազը՝ որուն վրայ Տէրոջ վիճակը ելած է, եւ իբր մեղքի պատարագ ընծայէ զայն: **10** Այն նոխազը՝ որուն վրայ ազատ արձակուելու վիճակը ելած է, Տէրոջ առջեւ ողջ թող կեցնէ՝ որպէսզի անով քաւութիւն ընէ, **եւ** ազատ արձակելու համար դէպի անապատը դրկէ:

11 Ահարոն իր մեղքի պատարագին զուարակը թող մատուցանէ, իրեն համար ու իր տան համար քաւութիւն ընէ, եւ իր մեղքի պատարագին զուարակը մորթէ: **12** Տէրոջ առջեւ եղող զոհասեղանին վրայէն **վերցուած** կրակի կայծերով լեցուած բուրվառը թող առնէ, ու մանր ծեծուած անուշաբոյր խունկէն իր ափերը լեցնէ եւ վարագոյրէն ներս բերէ: **13** Խունկը կրակին վրայ թող դնէ Տէրոջ առջեւ, ու խունկին ^բծուխը վկայութեան վրայի Քաւութիւնը թող ծածկէ՝ որպէսզի չմեռնի: **14** Զուարակին արիւնէն թող առնէ, իր մատով Քաւութեան վրայ սրսկէ՝ դէպի արեւելք, եւ իր մատով Քաւութեան առջեւ արիւնէն եօթը անգամ սրսկէ:

⁷ Եբբ.՝ անջատեցէ՛ք

⁸ Եբբ.՝ արուին կամ էգին

^ա Եբբ.՝ փաթթէ

^բ Եբբ.՝ ամպը

15 Ապա ժողովուրդին համար մեղքի պատարագ ըլլալիք նոխազը թող մորթէ, անոր արիւնը վարագոյրէն ներս բերէ, եւ անոր արիւնով ընէ **այնպէս՝** ինչպէս զուարակին արիւնով ըրաւ, **այսինքն** Քաւութեան վրայ ու Քաւութեան առջեւ սրսկէ զայն: 16 Նաեւ սրբարանին համար թող քաւութիւն ընէ՝ Իսրայէլի որդիներուն անմաքրութիւններէն եւ անոնց բոլոր **Վեղքերէն ու յանցանքներէն՝ մաքրելով զայն.** այդպէս ալ թող ընէ Հանդիպումի վրանին համար, որ անոնց հետ կը կենայ՝ իրենց անմաքրութիւններուն մէջ: 17 Ո՛չ մէկ մարդ թող ըլլայ Հանդիպումի վրանին մէջ՝ երբ սրբարանը մտնէ քաւութիւն ընելու համար, մինչեւ որ իրեն համար, իր տան համար եւ Իսրայէլի ամբողջ համախմբումին համար քաւութիւն ընէ ու դուրս ելլէ: 18 Յետոյ դուրս թող ելլէ՝ դէպի Տէրոջ առջեւ եղող զոհասեղանը, եւ անոր համար քաւութիւն ընէ. զուարակին արիւնէն ու նոխազին արիւնէն թող առնէ եւ զոհասեղանին եղջիրներուն վրայ դնէ՝ բոլորածեւ: 19 Եւ իր մատով անոր վրայ արիւնէն եօթը անգամ թող սրսկէ, ու Իսրայէլի որդիներուն անմաքրութիւններէն մաքրէ եւ սրբացնէ զայն»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒԱԶԸ

20 «Երբ սրբարանին, Հանդիպումի վրանին ու զոհասեղանին համար քաւութիւն ընելը ավարտէ, ողջ նոխազը թող մօտեցնէ: 21 Ահարոն իր երկու ձեռքերը ողջ նոխազին գլուխին վրայ թող դնէ, Իսրայէլի որդիներուն բոլոր անօրէնութիւնները եւ անոնց բոլոր **Վեղքերն ու բոլոր յանցանքները՝** թող խոստովանի անոր վրայ, եւ զանոնք նոխազին գլուխին վրայ դնելով՝ յարմար մարդու մը ձեռքով անապատը թող դրկէ: 22 Նոխազը անոնց բոլոր անօրէնութիւնները իր վրայ կրելով՝ անբնակ երկիր մը թող տարուի, ու **մարդը** անապատին մէջ թող արձակէ նոխազը:

23 Ահարոն Հանդիպումի վրանը թող մտնէ, սրբարանը մտնելու ժամանակ հագած կտակէ հագուստները թող հանէ եւ զանոնք հոն ձգէ: 24 Սուրբ տեղը իր մարմինը ջուրով թող լուայ, իր հագուստները հագնի, դուրս ելլէ, իր ողջակէզն ու ժողովուրդին ողջակէզը ընծայէ, եւ իրեն համար ու ժողովուրդին համար քաւութիւն ընէ: 25 Մեղքի պատարագին ճարպը զոհասեղանին վրայ թող այրէ:

26 Նոխազը ազատ արձակելու տանողը իր հագուստները թող լուայ, իր մարմինը ջուրով լուայ, ապա բանակավայրը մտնէ:

27 Մեղքի պատարագին զուարակն ու մեղքի պատարագին նոխազը, որոնց արիւնը քաւութիւն ընելու համար սրբարանը բերուեցաւ, բանակավայրէն դուրս թող հանեն եւ անոնց մորթը, միսն ու թրիքը կրակով այրեն: 28 Զանոնք այրողը իր հագուստները թող լուայ, իր մարմինը ջուրով լուայ, ապա բանակավայրը մտնէ»:

ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒՆՆ

29 «Սա՛ ձեզի յաւիտենական կանոն թող ըլլայ.— եօթներորդ ամսուան մէջ, ամսուան տասներորդ **օրը՝** ^բխոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը եւ ո՛չ մէկ գործ ըրէք, թէ՛ բնիկը եւ թէ՛ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականը: 30 Արդարեւ այդ օրը **քահանան** ձեզի քաւութիւն պիտի ընէ՝ ձեզ մաքրելու համար, որպէսզի ձեր բոլոր մեղքերէն մաքրուած ըլլաք Տէրոջ առջեւ:

^բ Երբ.՝ մեղքերուն յանցանքներէն
^բ Երբ.՝ մեղքերուն բոլոր յանցանքները
^բ Երբ.՝ տառապեցուցէ՛ք

31 Յաւիտենական կանոնով՝ ասիկա ձեզի հանգիստի Ծաբաթ ըլլայ, ու խոնարհեցուցէ՞ք ձեր անձերը: 32 Իր հօր տեղը քահանայութիւն կատարելու համար օծուած եւ նուիրուած քահանան թող քաւութիւն ընէ.– թող հագնի կտաւէ հագուստները, **այսինքն** սուրբ հագուստները, 33 սուրբ սրբարանին համար թող քաւութիւն ընէ, Հանդիպումի վրանին համար ու զոհասեղանին համար քաւութիւն ընէ, քահանաներուն եւ համախմբումին ամբողջ ժողովուրդին համար ալ քաւութիւն ընէ: 34 Ասիկա ձեզի յաւիտենական կանոն թող ըլլայ, տարին անգամ մը քաւութիւն ընելու Իսրայէլի որդիներուն համար – իրենց բոլոր մեղքերուն համար»: Ան ալ Տէրոջ Մովսէսի պատուիրածին համաձայն ըրաւ:

ԱՐԻՒՆԻՆ ՍՐՔՈՒԹԻՒՆԸ

17

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն, ու Իսրայէլի բոլոր որդիներուն, եւ ըսէ՛ անոնց. “Ահա՛ւասիկ ինչ որ Տէրը պատուիրեց. 3 “Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի տունէն՝ եզ մը, ոչխար մը կամ այծ մը բանակավայրին մէջ մորթէ, կամ բանակավայրէն դուրս մորթէ, 4 ու Հանդիպումի վրանին մուտքը չբերէ՝ Տէրոջ մատաղ մատուցանելու համար Տէրոջ խորանին առջեւ, արիւնապարտութիւն պիտի սեպուի այդ մարդուն. ան արիւն թափած է, եւ այդ մարդը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի”. 5 որպէսզի Իսրայէլի որդիները Տէրոջ բերեն իրենց զոհերը՝ որ **հիմա** դաշտի “մէջ կը մորթեն, **այսինքն** Հանդիպումի վրանին մուտքը՝ քահանային բերեն, եւ զանոնք Տէրոջ զոհեն՝ **իբր** խաղաղութեան զոհեր: 6 Քահանան թող սրսկէ արիւնը Հանդիպումի վրանին մուտքը՝ Տէրոջ զոհասեղանին վրայ, ու ճարպը անոյշ հոտի համար այրէ Տէրոջ առջեւ: 7 Իրենց զոհերը ա՛լ թող չզոհեն դեւերուն, որոնց հետ պոռնկեցան: Ասիկա անոնց յաւիտենական կանոն թող ըլլայ իրենց սերունդներուն մէջ»:

8 «Նաեւ ըսէ՛ անոնց. “Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականներէն՝ ողջակէզ կամ զոհ մատուցանէ, 9 եւ զայն Տէրոջ ընծայելու համար Հանդիպումի վրանին մուտքը չբերէ, այդ մարդը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի:

10 “Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի տունէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականներէն՝ որեւէ արիւն ուտէ, իմ երեսս այդ արիւն ուտող անձին դէմ պիտի Բդարձնեմ ու զայն իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջեմ. 11 որովհետեւ մարմինին Գկեանքը արիւնին մէջ է, եւ ես ձեզի տուի զայն՝ որպէսզի զոհասեղանին վրայ ձեր անձերուն համար քաւութիւն ընէք. արդարեւ արիւնն է անձին համար քաւութիւն ընողը: 12 Ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի. “Ձեզմէ ո՛չ մէկ անձ արիւն թող ուտէ. ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականն ալ արիւն թող չուտէ: 13 Եթէ մարդ մը՝ Իսրայէլի որդիներէն կամ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականներէն՝ ուտուելիք կենդանի մը կամ թռչուն մը որսայ, անոր արիւնը թող թափէ ու հողով ծածկէ զայն, 14 որովհետեւ **ա՛ն է** ամէն մարմինի Դկեանքը. իր արիւնն է իր մէջ եղող կեանքը: Ուստի Իսրայէլի որդիներուն ըսի. “Բնա՛ւ մարմինի մը արիւնը մի՛ ուտէք, որովհետեւ ամէն մարմինի կեանքը իր արիւնն է. ո՛վ որ ուտէ զայն՝ պիտի բնաջնջուի: 15

^u Եբր.՝ մակերեսը
^p Եբր.՝ դնեմ
^q Եբր.՝ շունչը
^r Եբր.՝ շունչը

Իսկ բնիկներէն կամ գաղթականներէն՝ դիակ կամ բզքտուած ուտող ամէն անձ իր հագուստները թող լուայ, ինք ալ ջուրով լուացուի, ու մինչեւ իրիկուն անմաքուր ըլլայ. **յետոյ** մաքրուած պիտի ըլլայ: **16** Բայց եթէ չլուայ **զանոնք**, ո՛չ ալ իր մարմինը լուայ, իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ»:

ԱՊՕՐԻՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐԳԵԼԸ

18

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Խօսէ՛ իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Ե՛ս եմ Եհովան՝ ձեր Աստուածը: **3** Մի՛ ընէք **այնպէս**, ինչպէս կ’ընէին Եգիպտոսի երկրին մէջ՝ ուր բնակեցաք. մի՛ ընէք **այնպէս**, ինչպէս կ’ընէն Քանանի երկրին մէջ՝ ուր ձեզ կը տանիմ, ու անոնց կանոններով մի՛ ընթանաք: **4** Ի՛մ ”դատավճիռներս գործադրեցէք եւ ի՛մ կանոններս պահեցէք, որպէսզի անոնցմով ընթանաք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: **5** Ուստի ի՛մ կանոններս եւ ի՛մ դատավճիռներս պահեցէք. **զանոնք** գործադրող մարդը անոնցմով պիտի ապրի. ե՛ս եմ Տէրը:

6 Ձեզմէ ո՛չ մէկը իր Բամենամօտ արեւակիցին թող մերձենայ՝ **անոր** մերկութիւնը բանալու համար. ե՛ս եմ Տէրը: **7** Հօրդ մերկութիւնը կամ մօրդ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան մայրդ է, անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: **8** ^ԳՀօրդ կնոջ՝ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան հօրդ մերկութիւնն է: **9** Հօրդ աղջիկին կամ մօրդ աղջիկին՝ քու ^Դքրոջդ մերկութիւնը – տան մէջ ծնած ըլլայ թէ դուրսը ծնած –, անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: **10** Որդիիդ աղջիկին կամ աղջիկիդ աղջիկին մերկութիւնը – անոնց մերկութիւնը – մի՛ բանար, որովհետեւ անոնց մերկութիւնը քուկդ է: **11** Հօրդ կնոջ աղջիկին մերկութիւնը – հօրմէդ ծնած քու քոյրդ **ըլլալով** – անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: **12** Հօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան հօրդ արեւակից է: **13** Մօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար, որովհետեւ ան մօրդ արեւակից է: **14** Հօրդ եղբօր մերկութիւնը մի՛ բանար, անոր կնոջ մի՛ մերձենար. ան հօրաքոյրդ **կը համարուի**: **15** Հարսիդ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան որդիիդ կինն է, անոր մերկութիւնը մի՛ բանար: **16** Եղբօրդ կնոջ մերկութիւնը մի՛ բանար. ան եղբօրդ մերկութիւնն է: **17** Կնոջ մը եւ անոր աղջիկին մերկութիւնը մի՛ բանար. անոր որդիին աղջիկը կամ անոր աղջիկին աղջիկը մի՛ առներ՝ անոնց մերկութիւնը բանալու համար. անոնք անոր արեւակից են, ատիկա լրբութիւն է: **18** Կին մը իր քրոջ հետ մի՛ առներ՝ **զինք** թշնամացնելու համար, իր մերկութիւնը բանալով միւսին քով՝ անոր կեանքի ընթացքին:

19 Իր դաշտանին անմաքրութեան ատեն մի՛ մերձենար կնոջ մը՝ անոր մերկութիւնը բանալու համար: **20** Ջուգաւորութեան համար դրացիիդ կնոջ հետ մի՛ պառկիր՝ անոր հետ անմաքուր ըլլալով: **21** Զու գարմէդ Մողոքի համար **կրակէ** անցընել մի՛ թոյլատրեր, ու քու Աստուծոյդ անունը մի՛ պղծեր. ե՛ս եմ Տէրը: **22** Արուի հետ մի՛ պառկիր՝ կնոջ հետ պառկելու պէս. ատիկա գարշութիւն է: **23** Ո՛չ մէկ անասունի հետ զուգաւորուէ՝ անոր հետ անմաքուր ըլլալով: Ո՛չ մէկ կին թող կայնի անասունի մը առջեւ՝ անոր հետ ^Եզուգաւորուելու համար. ատիկա խառնակութիւն է:

^ա Կամ՝ սովորութիւններս
^բ Եբր.՝ մարմինի
^գ Այսինքն՝ Խորթ մօրդ
^դ Այսինքն՝ խորթ քրոջդ
^ե Եբր.՝ պառկելու

24 Այս բաներէն ո՛չ մէկով անմաքուր եղէք, որովհետեւ բոլոր ասոնցմով անմաքուր եղան այն ազգերը՝ որ ձեր առջեւէն պիտի վտարեմ: 25 Այդ երկիրը անմաքուր եղած է. անոր անօրէնութիւնը պիտի հատուցանեմ իրեն, ու երկիրը իր բնակիչները պիտի փսխէ: 26 Ուստի դուք ի՛մ կանոններս եւ ի՛մ դատավճիռներս պահեցէք: Այս գարշութիւններէն ո՛չ մէկը գործեցէք, ո՛չ բնիկը, ո՛չ ալ ձեր մէջ պանդխտացած գաղթականը 27 – որովհետեւ այդ երկրին մարդիկը՝ ձեզմէ առաջ այս բոլոր գարշութիւնները գործեցին, ու երկիրը անմաքուր եղաւ –, 28 որպէսզի երկիրը ձեզ ալ չփսխէ՝ երբ զայն անմաքուր ընէք, ինչպէս ձեզմէ առաջ եղած ազգերը փսխեց: 29 Արդարեւ ո՛վ որ այս գարշութիւններէն որեւէ մէկը գործէ, զայն ընող անձերը իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուին: 30 Ուստի ի՛մ հրահանգներս պահեցէք, որպէսզի ձեզմէ առաջ գործադրուած այս գարշելի սովորութիւններէն ո՛չ մէկը ընէք, եւ անոնցմով անմաքուր չըլլաք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը□»:

ՍՐԲՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐ

19

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ամբողջ համայնքին ու ըսէ՛ անոնց. “Սո՛ւրբ եղէք, որովհետեւ ես՝ Եհովան, ձեր Աստուածը, սուրբ եմ:

3 Ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր մայրն ու հայրը թող յարգէ եւ իմ Շաբաթներս պահէ. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

4 “Կուռքերուն մի՛ դառնաք, ու ձեզի ձուլածոյ չաստուածներ մի՛ շինէք. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

5 Եթէ խաղաղութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջ, այ՛նպէս մատուցանեցէք՝ որ ընդունելի ըլլայ. 6 ան թող ուտուի այն օրը՝ երբ զայն կը մատուցանէք, եւ հետեւեալ օրը. իսկ երրորդ օրուան մնացածը կրակով թող այրուի: 7 Եթէ երրորդ օրը անկէ ուտուի՝ ան պիղծ է, պիտի չընդունուի. 8 զայն ուտողը իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ, որովհետեւ Տէրոջ սուրբ բանը պղծեց. այդ անձը իր ժողովուրդէն պիտի բնաջնջուի:

9 Երբ ձեր երկրին հունձքը հնձէք, արտիդ եզերքը ամբողջովին մի՛ հնձեր, ու հունձքէդ մնացած հասկերը մի՛ քաղեր: 10 Այգիդ ճռաքաղ մի՛ ըներ, այսի՛նքն՝ այգիիդ մէջ մնացած ողկոյզները մի՛ քաղեր. զանոնք թո՛ղ դժբախտին եւ գաղթականին. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

11 Գողութիւն մի՛ ընէք. մի՛ ստէք եւ զիրար մի՛ թաքէք: 12 Իմ անունովս Գսուտ երդում մի՛ ընէք ու ձեր Աստուծոյն անունը մի՛ պղծէք. ե՛ս եմ Տէրը: 13 Ընկերդ մի՛ հարստահարեր. մի՛ թալլեր. վարձկանին օրական Դաշխատավարձը քովդ թող չմնայ գիշերը՝ մինչեւ առտու:

14 Խուլը մի՛ անիծեր ու կոյրին առջեւ խոչընդոտ մի՛ դներ, հապա քու Աստուծմէ՛դ վախցիր. ե՛ս եմ Տէրը:

15 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ գործէք. չքաւորին Եաջառութիւն մի՛ ըներ՝ եւ

^ա Եբբ.՝ Չաստուածներուն

^բ Եբբ.՝ կեղծէք

^գ Եբբ.՝ կեղծ

^դ Եբբ.՝ գործին վարձատրութիւնը

^ե Եբբ.՝ երեսը մի՛ բարձրացներ

մեծէն մի՛ ակնածիր. դրացիդ արդարութեամբ դատէ:

16 Զու ժողովուրդիդ մէջ բանսարկութեան մի՛ երթար. ընկերիդ՝ «կեանքին դէմ մի՛ կայնիր. ե՛ս եմ Տէրը: **17** Եղբայրդ քու սիրտիդ մէջ մի՛ ատեր. դրացիդ անպատճառ կշտամբէ, որպէսզի անոր համար մեղք չկրես: **18** Վրէժ մի՛ առներ, եւ **ոխ** մի՛ պահեր քու ժողովուրդիդ որդիներուն դէմ, հապա սիրէ՛ ընկերդ՝ ^էքու անձիդ՝՝ պէս. ե՛ս եմ Տէրը:

19 Իմ կանոններս պահեցէք. անասունիդ մէկ տեսակը տարբեր տեսակի հետ զուգաւորել մի՛ տար. արտիդ մէջ երկու տարբեր տեսակ սերմ մի՛ ցաներ. երկու տարբեր նիւթ **շինուած** այլախառն հագուստ մի՛ հագնիր:

20 Եթէ մարդ մը զուգաւորութեան համար պառկի ստրկուհիի մը հետ՝ որ մարդու մը նշանուած է, բայց փրկուած չէ, ո՛չ ալ անոր ազատութիւն տրուած, անոնք թող հարցաքննուին. անոնք թող չմեռցուին, որովհետեւ **կինը** ազատ չէր: **21** Բայց **մարդը** իր յանցանքին պատարագը Տէրոջ թող բերէ Հանդիպումի վրանին մուտքը, խոյ մը՝ յանցանքի պատարագի համար: **22** Զահանան յանցանքի պատարագին խոյով Տէրոջ առջեւ թող քաւութիւն ընէ անոր՝ իր գործած մեղքին համար, եւ անոր գործած մեղքը պիտի ներուի իրեն:

23 Երբ **այդ** երկիրը մտնէք ու ամէն տեսակ ծառեր տնկէք՝ **պտուղը** ուտելու համար, անոր պտուղը անթլփատի պէս **անմաքո՛ւր** սեպեցէք. ան երեք տարի անթլփատի պէս թող ըլլայ ձեզի. թող չուտուի: **24** Չորրորդ տարին անոր ամբողջ պտուղը սուրբ պիտի ըլլայ՝ Տէրոջ գովութեան համար: **25** Բայց հինգերորդ տարին անոր պտուղը կերէ՛ք, որպէսզի իր բերքը ձեզի համար աւելցնէ. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: **26** **Միսը** արիւնով մի՛ ուտէք. մի՛ հմայէք եւ մի՛ գուշակէք: **27** Ձեր գլուխին եզերքի մազերը մի՛ կտրէք, ու քու մօրուքիդ եզերքը մի՛ խաթարեր: **28** Անձի մը **մահուան** համար ձեր մարմինը մի՛ կտրատէք, եւ դուք ձեզ մի՛ կտածէք. ե՛ս եմ Տէրը:

29 Աղջիկդ պռոնիկ ընելով մի՛ պղծեր, որպէսզի երկիրը չպռոնկի ու երկիրը լրբութեամբ չլեցուի:

30 Իմ Ծաբաթներս պահեցէ՛ք եւ իմ սրբարանս յարգեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը: **31** Վհուկներուն մի՛ ^Ըդառնաք ու նշանագէտներ մի՛ փնտռէք, որպէսզի անոնցմով անմաքուր չըլլաք. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

32 Ճերմակ մազ **ունեցող**ին առջեւ ոտքի՛ ելիր եւ ծերէն ակնածէ՛, ու քու Աստուծմէդ վախցի՛ր. ե՛ս եմ Տէրը:

33 Եթէ գաղթական մը ձեր երկրին մէջ ձեր քով պանդխտանայ, մի՛ կեղեքէք զայն: **34** Ձեր քով պանդխտացող գաղթականը՝ բնիկին պէս թող ըլլայ ձեզի, եւ սիրէ՛ զայն քեզի պէս, որովհետեւ դուք ալ Եգիպտոսի երկրին մէջ պանդուխտ էիք. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

35 Դատաստանի մէջ անիրաւութիւն մի՛ գործէք, ո՛չ ալ կանգունի մէջ, կշիռի մէջ ու **հեղուկի** չափի մէջ: **36** Ծի՛շդ կշիռքներ, ճի՛շդ կշռաքարեր, ճի՛շդ արդու եւ ճի՛շդ հիմէն ունեցէք: Ձեզ Եգիպտոսէն հանող Տէրը՝ ձեր Աստուածը՝ ե՛ս եմ: **37** Ուստի իմ բոլոր կանոններս ու բոլոր ^Քդատավճիռներս պահեցէ՛ք եւ զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը□»:

^Գ Եբբ.՝ արիւնին

^Է Եբբ.՝ քեզի

^Ը Կամ՝ նայիք

^Ք Կամ՝ սովորութիւններս

20

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Իսրայէլի որդիներուն նաեւ ըսէ՛. “Իսրայէլի որդիներէն եւ Իսրայէլի մէջ պանդխտացած գաղթականներէն ո՛վ որ իր “զաւակներէն **մէկը** Մողոքի տայ, **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի. երկրին ժողովուրդը թող ^բքարկոծէ զայն: **3** Իսկ ես՝ իմ երեսս այդ մարդուն դէմ պիտի դարձնեմ ու զայն իր ժողովուրդին մէջէն բնաջնջեմ, որովհետեւ ան իր “զաւակներէն **մէկը** Մողոքի տուած է՝ իմ սրբարանս պղծելու եւ իմ սուրբ անունս անարգելու համար: **4** Եթէ այդ մարդը իր “զաւակներէն **մէկը** Մողոքի տուած ատեն՝ երկրին ժողովուրդը իր աչքերէն թաքուն **պահէ** ու զայն չմեռցնէ, **5** ե՛ս իմ երեսս այդ մարդուն դէմ եւ անոր գերդաստանին դէմ պիտի դարձնեմ, ու զայն եւ Մողոքի հետ պոռնկելու համար այդ մարդուն պէս բոլոր պոռնկողները իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջեմ:

6 Եթէ անձ մը վհուկներուն եւ նշանագէտներուն դառնայ՝ անոնց հետ պոռնկելու համար, այդ անձին դէմ պիտի դարձնեմ երեսս ու զայն իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջեմ: **7** Ուստի դուք ձեզ սրբացուցէ՛ք եւ սո՛ւրբ եղէք, քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը: **8** Իմ կանոններս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը՝ որ ձեզ կը սրբացնեմ:

9 Ո՛վ որ իր հայրը կամ մայրը անիծէ, **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի. ան իր հայրը կամ մայրը անիծեց, անոր արիւնը իր վրայ ըլլայ: **10** Ո՛վ որ **ուրիշ** մարդու մը կնոջ հետ շնուփիւն ընէ, **Այսինքն** իր ընկերին կնոջ հետ շնուփիւն ընողը՝ **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի. շնացո՛ղն ալ, շնացեա՛լն ալ **պիտի մեռցուին**: **11** Ո՛վ որ իր “հօր կնոջ” հետ պառկի, իր հօր մերկութիւնը կը բանայ. **անշո՛ւշտ** երկուքն ալ պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: **12** Եթէ մարդ մը իր հարսին հետ պառկի, **անշո՛ւշտ** երկուքն ալ պիտի մեռցուին. խառնակութիւն գործեցին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: **13** Եթէ մարդ մը կնոջ մը հետ պառկելու պէս արուի հետ պառկի, երկուքն ալ գարշութիւն կը գործեն. **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: **14** Եթէ մարդ մը՝ կին մը եւ անոր մայրը առնէ, լրբութիւն է. ի՛նք ալ, անո՛նք ալ կրակով պիտի այրուին, որպէսզի ձեր մէջ լրբութիւն չըլլայ: **15** Եթէ մարդ մը անասունի հետ զուգաւորուի, **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի. անասունն ալ սպաննեցէ՛ք: **16** Եթէ կին մը որեւէ անասունի հետ “զուգաւորուելու համար անոր մերձենայ, մեռցո՛ւր կինը, եւ անասունն **ալ**: Անոնք **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուին, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ: **17** Եթէ մարդ մը իր էջոյրը առնէ, իր հօր աղջիկը կամ իր մօր աղջիկը, ու անոր մերկութիւնը տեսնէ եւ աղջիկն ալ անոր մերկութիւնը տեսնէ,

^ա Եբր.՝ զարմէն

^բ Եբր.՝ քարերով քարկոծէ

^գ Եբր.՝ զարմէն

^դ Եբր.՝ զարմէն

^ե Այսինքն՝ խորթ մօր

^զ Եբր.՝ պառկելու

^է Այսինքն՝ խորթ քոյրը

անպատուութիւն է. անոնք իրենց ժողովուրդին որդիներուն աչքերուն առջեւ պիտի բնաջնջուին. ան իր քրոջ մերկութիւնը բացաւ, իր անօրէնութիւնը պիտի կրէ: **18** Եթէ մարդ մը իր դաշտանին մէջ եղող կնոջ մը հետ պառկի ու անոր մերկութիւնը բանայ, ինք անոր աղբիւրը բացաւ, կինն ալ իր արինին աղբիւրը բացաւ. երկուքն ալ իրենց ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուին: **19** Սօրդ քրոջ կամ հօրդ քրոջ մերկութիւնը մի՛ բանար. որովհետեւ եթէ մէկը իր արեւակիցին **մերկութիւնը** բանայ, **երկուքն ալ** իրենց անօրէնութիւնը պիտի կրեն: **20** Եթէ մարդ մը իր հօրեղբօր կնոջ հետ պառկի, իր հօրեղբօր մերկութիւնը կը բանայ. անոնք իրենց մեղքը պիտի կրեն, անգաւակ պիտի մեռնին: **21** Եթէ մարդ մը իր եղբօր կինը առնէ, կեղտոտութիւն է. ան իր եղբօր մերկութիւնը կը բանայ, անգաւակ պիտի ըլլան:

22 Ուստի իմ բոլոր կանոններս եւ բոլոր ^Եդատավճիռներս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք, որպէսզի այն երկիրը՝ ուր ձեզ պիտի տանիմ որ հոն բնակիք՝ չփսխէ ձեզ: **23** Մի՛ ընթանաք այն ազգերուն սովորութիւններուն համաձայն, որ ձեր առջեւէն պիտի վտարեմ. արդարեւ այս բոլոր բաները ըրին անոնք, ու ես զգուեցայ անոնցմէ **24** եւ ըսի ձեզի. "Անոնց ^Բհողերը դո՛ւք պիտի ժառանգէք", ու ես զայն ձեզի պիտի տամ որ անոր տիրանաք, երկիր մը՝ որ կաթ ու մեղր կը հոսեցնէ": Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ **բոլոր** ազգերէն զատեցի ձեզ: **25** Ուստի զանազանեցէ՛ք մաքուր անասունները անմաքուրներէն, եւ անմաքուր թռչունները մաքուրներէն, ու ձեր անձերը մի՛ պղծէք անասուններով, կամ թռչուններով, կամ գետինի վրայի որեւէ սողունով, որ ե՛ս զատեցի ձեզի իբր անմաքուր: **26** Սո՛ւրբ եղէք ինձի. քանի որ ես՝ Տէրս՝ սուրբ եմ, ու ձեզ **միւս** ազգերէն զատեցի՝ որպէսզի իմս ըլլաք:

27 Վհուկ կամ նշանագէտ եղողը, **այր** մարդ ըլլայ թէ կին, **անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի. թող քարկոծեն զանոնք, անոնց արիւնը իրենց վրայ ըլլայ□»:

ՔԱՆԱՆԱՆԵՐՈՒՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

21

Տէրը Մովսէսի ըսաւ. «Խօսէ՛ Ահարոնի որդիներուն՝ քահանաներուն՝ եւ ըսէ՛ անոնց. "Քահանայ մը անձի մը **մահուան** համար թող անմաքուր չըլլայ իր ժողովուրդին մէջ, **2** բացի իր մօտ արեւակիցին համար, **այսինքն՝** իր մօր, հօր, որդիին, աղջիկին ու եղբօր համար, **3** նաեւ իր կոյս քրոջ համար, որ մօտ է իրեն եւ ամուսնացած չէ. անոր համար կրնայ անմաքուր ըլլալ: **4** Իբր գլխաւոր մարդ իր ժողովուրդին մէջ՝ ան թող անմաքուր չըլլայ, որպէսզի ինքզինք չպղծէ: **5** Անոնք իրենց գլուխը թող չկնտեն, մօրուքին եզերքը չածիլեն ու մարմինը չկտրատեն: **6** Սուրբ թող ըլլան իրենց Աստուծոյն. իրենց Աստուծոյն անունը թող չպղծեն, որովհետեւ իրենք կը մատուցանեն Տէրոջ պատարագները **եւ** իրենց Աստուծոյն հացը. ուստի սուրբ թող ըլլան: **7** Պոռնիկ կամ պղծուած կին թող չառնեն, ո՛չ ալ իր ամուսինէն վնասուած կին մը առնեն. որովհետեւ **քահանան** սուրբ է իր Աստուծոյն□: **8** Ուստի սրբացո՛ւր զայն, քանի որ ի՛նք կը մատուցանէ քու Աստուծոյդ հացը. ան սուրբ պիտի ըլլայ քեզի, որովհետեւ ես՝ Տէրս, որ ձեզ կը սրբացնեմ, սուրբ եմ: **9** Եթէ քահանայի մը աղջիկը պռնկելով ինքզինք պղծէ, իր հա՛յրը կը պղծէ. ան կրակով պիտի այրուի:

10 Իսկ իր եղբայրներուն մէջ **եղող** քահանայապետը, որուն գլուխին վրայ օծումի իւղը թափուած է եւ **սուրբ** հագուստները հագնելու **համար** նուիրուած է, իր գլուխը թող չբանայ,

Ե ^Ե կամ՝ սովորութիւններս

Բ ^Բ եբր.՝ հողին դո՛ւք պիտի տիրանաք

հագուստները թող չպատռէ, **11** ո՛չ մէկ մեռած անձի քով թող երթայ, ո՛չ ալ իր հօր կամ մօր համար անմաքուր ըլլայ: **12** Սրբարանէն դուրս թող չելլէ ու իր Աստուծոյն սրբարանը թող չպղծէ, որովհետեւ իր Աստուծոյն օծումի իւղին պսակը իր վրայ է. ե՛ս եմ Տէրը: **13** Ան կոյս մը թող առնէ իբր կին. **14** այրի, կամ վռնտուած **կին**, կամ պղծուած, **կամ** պոռնիկ թող չառնէ, հապա իր ժողովուրդէն կոյս մը թող առնէ իբր կին. **15** որպէսզի իր գարմը չպղծէ իր ժողովուրդին մէջ, որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զայն կը սրբացնեմ»:

16 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **17** «Խօսէ՛ Ահարոնի եւ ըսէ՛. “Զու գարմէդ իրենց սերունդներուն մէջ ո՛վ որ իր վրայ արատ մը ունենայ, թող չմօտենայ իր Աստուծոյն հացը մատուցանելու. **18** որովհետեւ արատ ունեցող մարդ մը պէտք չէ մօտենայ, **այսինքն՝** կոյր մարդը, կամ կաղը, կամ “կարճունջը, կամ **՞**իւր անդամներուն մէջ աւելորդ բան մը ունեցողը”, **19** կամ ոտքը կոտրած մարդը, կամ ձեռքը կոտրածը, **20** կամ կուզը, կամ թզուկը, կամ իր աչքին մէջ բիծ ունեցողը, կամ քոստը, կամ որքիւնոտը, կամ “փոշտանկը”^ա: **21** Ահարոն քահանային գարմէն արատ ունեցող ո՛չ մէկ մարդ թող մօտենայ՝ Տէրոջ պատարագները մատուցանելու. **արդարեւ** արատաւոր ըլլալով՝ պէտք չէ մօտենայ իր Աստուծոյն հացը մատուցանելու: **22** Ան իր Աստուծոյն հացը թող ուտէ, թէ՛ ամենասուրբ բաներէն եւ թէ սուրբ բաներէն. **23** միայն թէ վարագոյրին քով թող չերթայ ու գոհասեղանին չմօտենայ, որովհետեւ արատ ունի, որպէսզի իմ սուրբ բաներս չպղծէ. քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբացնեմ»:^բ **24** Մովսէս **այս բաները** ըսաւ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, եւ Իսրայէլի բոլոր որդիներուն:

ԶՈՂԵՐՈՒՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆԸ

22

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **2** «Խօսէ՛ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, որ Իսրայէլի որդիներուն **մատուցանած** սուրբ բաներէն “զգուշանան, եւ իմ սուրբ անունս չպղծեն **այն բաներով՝** որ ինծի կը սրբացնեն. ե՛ս եմ Տէրը: **3** Ըսէ՛ անոնց. “Ձեր ամբողջ գարմէն ձեր սերունդներուն մէջ՝ ո՛վ որ իր անմաքութիւնը իր վրայ ունենալով մօտենայ այն սուրբ բաներուն, որ Իսրայէլի որդիները կը սրբացնեն Տէրոջ, այդ անձը իմ ներկայութենէս պիտի **Կտրուի**. ե՛ս եմ Տէրը”^գ: **4** Ո՛վ որ Ահարոնի գարմէն բորոտ ըլլայ, կամ ծորում ունենայ, սուրբ բաներէն թող չուտէ մինչեւ իր մաքրուած ըլլալը. նաեւ ո՛վ որ “մեռելէ անմաքուր եղած բանի մը դպչի, կամ այն մարդը՝ որուն զուգաւորութեան սերմը իրմէ ելած է, **5** կամ ո՛վ որ դպչի որեւէ գեռունի մը՝ որով կրնայ անմաքուր ըլլալ, կամ մարդու մը՝ որմէ կրնայ անմաքուր ըլլալ, ի՛նչ ալ ըլլայ անոր անմաքութիւնը: **6** Ասոնց դպչող անձը մինչեւ իրիկուն անմաքուր պիտի ըլլայ. սուրբ բաներէն թող չուտէ, հապա իր մարմինը ջուրով լուայ: **7** Բայց երբ արելը մայր մտնէ՝ մաքրուած պիտի ըլլայ. յետոյ սուրբ բաներէն թող ուտէ, որովհետեւ ան իր հացն է: **8** Մեռած մը կամ **գազանէ** բզքտուած

^ա Այսինքն՝ տափակ քիթ ունեցողը

^բ Կամ՝ ականջատը

^գ Կամ՝ ամորձիքը ճմլուածը, կամ՝ միորձից

^ա Երբ.՝ անջատուին

^բ Կամ՝ բնաջնջուի

^գ Երբ.՝ անձէ

մը թող չուտէ, որպէսզի անով անմաքուր չըլլայ. ե՛ս եմ Տէրը: **9** Ուստի իմ հրահանգս թող պահեն, որպէսզի անոր համար մեղք չկրեն ու եթէ զայն պղծեն՝ չմեռնին: Ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբացնեմ:

10 Ո՛չ մէկ օտար սուրբ բանէ թող ուտէ. քահանային հիւրը կամ վարձկանն ալ սուրբ բանէ թող չուտէ: **11** Բայց եթէ քահանան իր դրամով անձ մը գնած է, ան թող ուտէ անկէ, նաեւ իր տունը ծնածը. անոնք թող ուտեն իր հացէն: **12** Եթէ քահանային աղջիկը օտար մարդու մը հետ ամուսնանայ, սուրբ բաներէն բարձրացնելիք ընծաներէն թող չուտէ: **13** Բայց եթէ քահանային աղջիկը այրի կամ վռնտուած է, ՚զաւակ չունի եւ իր հօր տունը վերադարձած է, իր մանկութեան ժամանակին պէս իր հօր հացէն թող ուտէ. սակայն ո՛չ մէկ օտար անկէ թող ուտէ:

14 Եթէ մարդ մը սխալմամբ սուրբ բանէ մը ուտէ, անոր **արժէքին** վրայ մէկ հինգերորդը թող անելցնէ ու սուրբ բանին հետ քահանային տայ. **15** **Քահանաները** Իսրայէլի որդիներուն Տէրոջ մատուցանած սուրբ բաները թող չպղծեն, **16** ^եեւ իրենց սուրբ բաները ուտելով՝ յանցանքի անօրէնութիւնը իրենց վրայ թող չկրեն՝, որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ որ զանոնք կը սրբացնեմ»:

17 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **18** «Խօսէ՛ Ահարոնի ու անոր որդիներուն, եւ Իսրայէլի բոլոր որդիներուն, ու ըսէ՛ անոնց. Իսրայէլի տունէն կամ Իսրայէլի մէջ **բնակող** պանդուխտներէն ո՛վ որ իր մատաղը մատուցանէ՝ իր բոլոր ուխտերուն եւ բոլոր յօժարակամ ընծաներուն համար,– որ Տէրոջ կը մատուցանեն իբր ողջակէզ,– **19** արու եւ անարատ արջառ մը, ոչխար մը կամ այծ մը **թող մատուցանէ**, որպէսզի ^զընդունելի ըլլայ՝: **20** Ո՛չ մէկ արատ ունեցող մատուցանեցէք, որովհետեւ ընդունելի չ'ըլլար ձեզի համար: **21** Ուխտ կատարելու համար, կամ յօժարակամ ընծայի համար, ո՛վ որ արջառներէն կամ ոչխարներէն Տէրոջ խաղաղութեան զոհ մատուցանէ, **զոհը** անարատ թող ըլլայ՝ որպէսզի ընդունուի. ո՛չ մէկ արատ թող ըլլայ անոր վրայ: **22** Կոյր, կամ **մէկ անդամը** կտորած կամ կտրուած, կամ խաղաւարտ ունեցող, կամ քոստ, կամ որքիւնոտ եղողներէն Տէրոջ մի՛ մատուցանէք, ո՛չ ալ ասոնցմէ սեղանին վրայ դրէք՝ Տէրոջ պատարագի համար: **23** **Իր անդամներուն մէջ** անելորդ կամ պակաս բան մը ունեցող արջառը կամ ոչխարը կրնաս ընծայել յօժարակամ ընծայի համար, սակայն ան պիտի չընդունուի ուխտի համար: **24** **Ամորձիքը** ^էճմլուածը, կամ ^բճզմուածը, կամ փրցուածը, կամ կտրուածը մի՛ մատուցանէք Տէրոջ, ու ձեր երկրին մէջ մի՛ ընէք **ասիկա**: **25** Ասոնցմէ որեւէ մէկը օտարաազգիի մը ձեռքէն ալ ձեր Աստուծոյն ^բպատարագ մի՛ մատուցանէք, որովհետեւ անոնց մէջ ապականութիւն եւ արատներ կան. անոնք ընդունելի պիտի չըլլան ձեզի համար»:

26 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **27** «Երբ արջառ կամ ոչխար կամ այծ ծնի, եօթը օր իր մօր քով թող մնայ. ութերորդ օրը եւ անկէ ետք Տէրոջ ընդունելի պիտի ըլլայ

⁷ Եբր.՝ գարմ

⁸ Կամ՝ եւ **քահանաները** իրենց վրայ յանցանքի անօրէնութիւնը թող չկրեն՝ երբ անոնք իրենց սուրբ բաները ուտեն

⁹ Եբր.՝ հաւանելի ըլլաք

^է Եբր.՝ ճնշուածը

^բ Եբր.՝ ծեծուածը

^բ Եբր.՝ հաց

պատարագի մատաղի համար: 28 Կովը կամ ոչխարը իր ձագին հետ մէկ օրուան մէջ մի՛ մորթէք:

29 Երբ շնորհակալութեան զոհ մատուցանէք Տէրոջ, **ա՛յնպէս** մատուցանեցէք՝ որ ընդունելի ըլլայ ձեզի համար: 30 Ան թող ուտուի նո՛յն օրը, անկէ մինչեւ առտու մի՛ թողուք. ե՛ս եմ Տէրը:

31 Ուստի իմ պատուիրաններս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը: 32 Եւ իմ սուրբ անունս մի՛ պղծէք, որպէսզի ես սուրբ ըլլամ Իսրայէլի որդիներուն մէջ: Ե՛ս եմ Տէրը՝ որ ձեզ կը սրբացնեմ, 33 որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ ձեզի Աստուած ըլլալու համար. ե՛ս եմ Տէրը»:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐԸ

23

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. **“Ահա՛ւասիկ** Տէրոջ **“հանդիսաւոր տօները”**, սուրբ ժողովները՝ որ պիտի գումարէք. իմ հանդիսաւոր տօներս հետեւեալներն են.– 3 Վե՛ց օր գործ ըրէք, բայց եօթներորդ օրը՝ հանգիստի Ծաբաթը՝ սուրբ ժողով է. ո՛չ մէկ գործ ըրէք, Տէրոջ Ծաբաթն է ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ»:

ԲԱՂԱՐՁԱԿԵՐՔԻ ՏՕՆԸ

(Թիւ. 28. 16-25)

4 «Ահա՛ւասիկ Տէրոջ հանդիսաւոր տօները, սուրբ ժողովները՝ որ իրենց **սահմանուած** ատենին պիտի գումարէք.– 5 առաջին ամսուան տասնչորրորդ **օրը՝** իրիկուան դէմ՝ Տէրոջ Զատիկն է, 6 եւ նոյն ամսուան տասնհինգերորդ օրը՝ Տէրոջ Բաղարջակերքի տօնն է. եօթը օր բաղարջ կերէք: 7 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 8 Եօթը օր պատարագ մատուցանեցէք Տէրոջ. եօթներորդ օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք»:

9 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 10 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն ու ըսէ՛ անոնց. **“Երբ մտնէք այն երկիրը՝ որ ձեզի պիտի տամ, եւ անոր հունձքը հնձէք, ձեր հունձքին Բերախայրիքէն որայ՛ մը բերէք քահանային. 11 ան ալ Տէրոջ առջեւ թող երերցնէ որան, որպէսզի ձեզի համար ընդունելի ըլլայ. քահանան Ծաբաթին հետեւեալ օրը թող երերցնէ զայն: 12 Այդ օրը՝ երբ որան երերցնէք, ողջակէզի համար մէկ տարեկան անարատ գա՛ռ մը ընծայեցէք Տէրոջ: 13 Անոր **հացի** ընծան՝ իւղով շաղուած երկու տասներորդ նաշիհ **թող ըլլայ – ասիկա** անուշահոտ պատարագի **համար է** Տէրոջ –, եւ անոր թափելիք նուէրը՝ քառորդ հիմէն գինի: 14 Ո՛չ հաց, ո՛չ բոհրած **ցորեն**, ո՛չ ալ թարմ հասկեր կերէք մինչեւ այն օրը՝ երբ ձեր Աստուծոյն մատաղը մատուցանէք. **ասիկա** յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր սերունդներուն մէջ՝ ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ»:**

ՀՈՒՆՉՔԻ ՏՕՆԸ

(Թիւ. 28. 26-31)

15 «Ծաբաթին հետեւեալ օրէն – **այսինքն** այն օրէն՝ երբ դուք նուիրումի որան բերիք –

^u Երբ.՝ սահմանուած ատենները

^p Երբ.՝ առաջիններէն

ՂԵՒՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸԸ

լման եօթը Շաբաթ հաշուեցէք. **16** մինչեւ եօթներորդ Շաբաթին հետեւեալ օրը՝ յիսուն օր հաշուեցէք, եւ նոր **հացի** ընծայ մը մատուցանեցէք Տէրոջ: **17** Ձեր բնակարաններէն՝ երերցնելիք ընծայի համար երկուն հաց բերէք. երկու տասներորդ նաշիհէ թող ըլլան. «թթխմորով եփեցէք զանոնք. ասիկա Տէրոջ Երախայրիքն է: **18** Նաեւ հացին հետ՝ մէկ տարեկան եօթը անարատ գառ, արջառներէն մէկ զուարակ, ու երկուն խոյ մատուցանեցէք Տէրոջ. անոնք ողջակէզ **եւ** անուշահոտ պատարագ պիտի ըլլան Տէրոջ՝ **հացի** ընծաներուն ու թափելիք նուէրներուն հետ: **19** Մեղքի պատարագի համար՝ այծերէն մէկ նոխագ, եւ խաղաղութեան զոհի համար՝ մէկ տարեկան երկուն գառ մատուցանեցէք: **20** Քահանան զանոնք թող երերցնէ երախայրիքի հացին հետ՝ իբր երերցնելիք ընծայ Տէրոջ առջեւ, երկու գառներուն հետ. անոնք սուրբ պիտի ըլլան Տէրոջ՝ քահանային համար: **21** Այդ նոյն օրը սո՛ւրբ ժողով մը գումարեցէք ձեզի. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք. **ասիկա** յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ՝ ձեր սերունդներուն մէջ:

22 Երբ ձեր երկրին հունձքը հնձէք, արտիդ եգերքը ամբողջովին մի՛ հնձեր, եւ հունձքէդ մնացած հասկերը մի՛ քաղեր. զանոնք թո՛ղ դժբախտին ու գաղթականին. ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ՓՈՂ ՆՆՉԵՑՆԵԼՈՒ ՕՐԸ

(Թիւ. 29. 1-6)

23 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **24** «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. Եօթներորդ ամսուան առաջին **օրը** ձեզի հանգիստի օր, «Փող հնչեցնելու» յիշատակ, սուրբ ժողով թող ըլլայ: **25** Ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք, հապա պատարագ մատուցանեցէք Տէրոջ»:

ՔԱՒՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

(Թիւ. 29. 7-11)

26 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. **27** «Նաեւ այս եօթներորդ ամսուան տասներորդ **օրը** Քաւութեան օր է. սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք ձեզի, «խոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը ու պատարագ մատուցանեցէք Տէրոջ: **28** Այդ նոյն օրը ո՛չ մէկ գործ ըրէք, որովհետեւ Քաւութեան օր է, Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ ձեզի համար քաւութիւն ընելու. **29** արդարեւ այն անձը՝ որ այդ նոյն օրը չխոնարհի, իր ժողովուրդին մէջէն պիտի բնաջնջուի, **30** եւ այն անձը՝ որ այդ նոյն օրը գործ մը ընէ, այդ անձը իր ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսնցնեմ: **31** Ո՛չ մէկ գործ ըրէք. **ասիկա** յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր սերունդներուն մէջ՝ ձեր բոլոր բնակութիւններուն մէջ: **32** Ասիկա ձեզի հանգիստի Շաբաթ թող ըլլայ, ու խոնարհեցուցէ՛ք ձեր անձերը: Ամսուան իններորդ **օրուան** իրիկունը՝ ձեր Շաբաթը պահեցէք, իրիկունէ մինչեւ իրիկուն»:

ՏԱՂԱԻԱՐՆԵՐՈՒ ՏՕՆԸ

(Թիւ. 29. 12-40)

---

⁴ Եբր.՝ խմորեալ

⁷ Եբր.՝ Գոչիւնի

⁸ Եբր.՝ տառապեցուցէ՛ք

33 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 34 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛. “Այս եօթներորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը՝ Տէրոջ Տաղաւարներու տօնն է. եօթը օր **կը տեւէ**: 35 Առաջին օրը սո՛ւրբ ժողով գումարեցէք. ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք: 36 Եօթը օր պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ. ութերորդ օրը՝ տօնախմբութիւն պիտի ըլլայ ձեզի, եւ պատարա՛գ մատուցանեցէք Տէրոջ: ԱՆ տօնախմբութեան **օր** է, ո՛չ մէկ ծառայական գործ ըրէք:

37 Ասո՛նք են Տէրոջ հանդիսաւոր տօները, սուրբ ժողովները՝ որ պիտի գումարէք, որպէսզի պատարագ, **այսինքն՝** ողջակէզ ու **հացի** ընծայ, զոհ եւ թափելիք նուէրներ մատուցանէք Տէրոջ՝ ամէն ինչ իր **սահմանուած** օրը, 38 Տէրոջ Շաբաթներէն զատ, ձեր պարգեւներէն զատ, ձեր բոլոր ուխտերէն զատ ու ձեր բոլոր յօժարակամ ընծաներէն զատ՝ որ Տէրոջ կու տաք: 39 Նաեւ՝ եօթներորդ ամսուան տասնհինգերորդ օրը, երբ երկրի բերքը ժողված ըլլաք, եօ՛թը օր տօն կատարեցէք Տէրոջ. առաջին օրը հանգիստ **թող ըլլայ**, եւ ութերորդ օրը հանգիստ **թող ըլլայ**: 40 Առաջին օրը ձեզի վայելուչ ծառերու պտուղ, արմաւենիի ճիւղեր, տերեւախիտ ծառերու ոստեր ու վտակի ուռիներու **ոստեր** առէ՛ք, եւ Տէրոջ՝ ձեր Աստուծոյն առջեւ եօ՛թը օր ուրախացէք: 41 Այս տօնը տարին եօ՛թը օր կատարեցէք Տէրոջ. **ան** յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր սերունդներուն մէջ. եօթներորդ ամսուան մէջ կատարեցէք զայն: 42 Եօթը օր տաղաւարներո՛ւ մէջ բնակեցէք. բոլոր իսրայելացի բնիկները տաղաւարներո՛ւ մէջ թող բնակին, 43 որպէսզի ձեր սերունդները գիտնան թէ երբ Իսրայէլի որդիները Եգիպտոսի երկրէն հանցի՛ տաղաւարներու մէջ բնակեցուցի զանոնք: Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը□»: 44 Այսպէս՝ Մովսէս Իսրայէլի որդիներուն ըսաւ **թէ որո՛նք են** Տէրոջ հանդիսաւոր տօները:

ՃՐԱԳՆԵՐՈՒՆ ՆՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆԸ
(Ելք. 27. 20-21)

24

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Պատուիրէ՛ Իսրայէլի որդիներուն, որ քեզի ծեծուած զուտ ձէթ բերեն՝ լուսակալին համար, որպէսզի ճրարուցակ վառի: 3 Ահարոն թող զետեղէ զայն՝ Հանդիպումի վրանին մէջ, Վկայութեան վարագոյրէն դուրս, **որ** շարունակ **վառի** Տէրոջ առջեւ՝ իրիկուընէ մինչեւ առտու: **Ասիկա** յաւիտենական կանոն **թող ըլլայ** ձեր սերունդներուն մէջ: 4 Ճրագները թող զետեղէ զուտ **ոսկիէ** աշտանակին վրայ՝ **որ** շարունակ **վառի** Տէրոջ առջեւ»:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՄԱՏՈՒՅԱՆՈՒԱԾ ՀԱՅԸ

5 «Նո՛ւրբ այիւր առ եւ անով տասներկո՛ւ կարկանդակ եփէ. **ամէն** մէկ կարկանդակը երկու տասներորդ **թող ըլլայ**: 6 Զանոնք Տէրոջ առջեւ՝ մաքուր սեղանին վրայ՝ երկո՛ւ կարգով դիր, իւրաքանչիւր կարգի վրայ՝ վեց հատ: 7 **Ամէն** կարգի վրայ զո՛ւտ կնդրուկ դիր, որպէսզի հացին վրայ իբր յիշատակ ըլլայ, **իբր** պատարագ Տէրոջ: 8 Ամէն Շաբաթ օր Տէրոջ առջեւ **թող** զետեղէ զայն՝ շարունակ, Իսրայէլի որդիներէն **առնելով** յաւիտենական ուխտով: 9 ԱՆ Ահարոնի եւ անոր որդիներուն պիտի ըլլայ. սուրբ տեղը **թող** ուտեն զայն, որովհետեւ ան ամենասուրբ է անոր, Տէրոջ պատարագներէն **առնուած** յաւիտենական կանոնով»:

ԱՐԴԱՐ ԵՒ ՈՒՂԻՂ ՊԱՏԻԺ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

10 Իսրայելացի կնոջ մը որդին, որուն հայրը Եգիպտացի էր, դուրս ելաւ՝ Իսրայելի որդիներուն մէջ. այդ իսրայելացի կնոջ որդին ու իսրայելացի մարդ մը կռուեցան բանակավայրին մէջ, 11 եւ այդ իսրայելացի կնոջ որդին հայհոյեց **Տէրոջ** անունին ու անիծեց. ուստի Մովսէսի բերին զայն: Անոր մօրը անունը Սողոմիթ էր. Դանի տոհմէն՝ Դաբրիի աղջիկն էր: 12 Բանտարկեցին զայն, սպասելով Տէրոջ յստակ «հրամանին»: 13 Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 14 «Բանակավայրէն դուրս հանէ ա՛ն որ անիծեց, բոլոր լսողները իրենց ձեռքերը թող դնեն անոր գլուխին վրայ, եւ ամբողջ համայնքը թող քարկոծէ զայն: 15 Խօսէ՛ Իսրայելի որդիներուն՝ ըսելով. «Ո՛վ որ իր Աստուածը անիծէ, իր մեղքը պիտի կրէ: 16 Տէրոջ անունին հայհոյողը անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի, ամբողջ համայնքը անշո՛ւշտ պիտի քարկոծէ զայն. գաղթական ըլլայ թէ բնիկ, Տէրոջ անունին հայհոյողը պիտի մեռցուի:

17 Ո՛վ որ մարդ մը Գսպաննէ, անշո՛ւշտ պիտի մեռցուի: 18 Ա՛ն որ անասուն մը Գսպաննէ, թող հատուցանէ.– անասունի փոխարէն՝ անասուն: 19 Եթէ մարդ մը իր դրացիին խեղութիւն պատճառէ, իր ըրածին պէս պիտի ընեն իրեն.– 20 բեկումի տեղ՝ բեկում, աչքի տեղ՝ աչք, ակռայի տեղ՝ ակռայ. ինչպէս ան մարդու մը խեղութիւն պատճառեց, նոյնպէս պիտի ընեն իրեն: 21 Անասուն Գսպաննողը թող հատուցանէ զայն. բայց մարդ Գսպաննողը պիտի մեռցուի: 22 Մէ՛կ կանոն պիտի ունենաք, թէ՛ գաղթականին համար եւ թէ բնիկին համար. որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

23 Մովսէս Իսրայելի որդիներուն ըսաւ՝ որ բանակավայրէն դուրս հանեն ա՛ն որ անիծեց, ու քարկոծեն զայն. եւ Իսրայելի որդիները Տէրոջ Մովսէսի պատուիրածին համաձայն ըրին:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ

(Բ. Օր. 15. 1-11)

25

Տէրը Սինա լեռան վրայ խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայելի որդիներուն ու ըսէ՛ անոնց. «Երբ մտնէք այն երկիրը՝ որ ես ձեզի պիտի տամ, այդ երկիրը հանգիստի Շաբաթ մը թող պահէ՛ Տէրոջ նուիրուած: 3 Վե՛ց տարի քու արտոյ սերմանէ, վե՛ց տարի քու այգիդ յօտէ եւ անոնց բերքը ժողվէ: 4 Բայց եօթներորդ տարին՝ երկրին համար հանգիստի Շաբաթ, այսինքն՝ Տէրոջ համար Շաբաթ թող ըլլայ. արտոյ մի՛ սերմաներ ու այգիդ մի՛ յօտեր: 5 «Արտիդ մէջ ինքնիրմէ բուսածը մի՛ հնձեր, եւ Բջտուած այգիիդ

^ա Եբր.՝ բերանին

^բ Եբր.՝ քարերով քարկոծէ

^գ Եբր.՝ գարնէ

^դ Եբր.՝ գարնէ

^ե Եբր.՝ գարնողը

^զ Եբր.՝ գարնողը

^ա Եբր.՝ Հուլնձքիդ

^բ Եբր.՝ անջատուած

ՂԵՒՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

խաղողները մի՛ կթեր. ան հանգիստի տարի թող ըլլայ երկրին: **6** Երկրին Շաբաթը ձեզ պիտի կերակրէ, քեզ, ծառադ, աղախինդ, վարձկանդ ու քովդ պանդխտացած հիւրդ. **7** Իսկ անասուններուդ եւ երկրիդ մէջ եղող կենդանիներուն կերակուր պիտի ըլլայ անոր ամբողջ բերքը[□]»:

ՆՈՐՈԳՈՒՄԻ ՏԱՐԻՆ

8 «Տարիներու եօթը Շաբաթ հաշուէ, **այսինքն** եօթը անգամ եօթը տարի, որ տարիներուն եօթը Շաբաթներուն ժամանակը քեզի քառասունինը տարի ըլլայ: **9** Եօթներորդ ամսուան տասներորդ **օրը՝** մեծագո՛չ հնչեցուր շեփորը. Զաւուրեան օրը՝ ձեր ամբողջ երկրին մէջ հնչեցուցէ՛ք շեփորը: **10** Եւ յիսուներորդ տարին սրբացուցէ՛ք ու երկրի վրայ ազատագրութի՛նն յայտարարեցէք անոր բոլոր բնակիչներուն համար: Ասիկա ձեզի Յոբելեան պիտի ըլլայ. ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր կալուածին պիտի վերադառնայ, եւ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր գերդաստանին պիտի վերադառնայ: **11** Այս յիսուներորդ տարին Յոբելեան թող ըլլայ ձեզի. ո՛չ սերմանեցէք, ո՛չ ալ ինքնիրմէ բուսածը հնձեցէք, եւ ձեր չյօտուած **այգիէն** մի՛ կթէք, **12** որովհետեւ Յոբելեան է: Ան սուրբ պիտի ըլլայ ձեզի. արտէն պիտի ուտէք անոր բերքը:

13 Այս Յոբելեանի տարին՝ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր կալուածին պիտի վերադառնայ: **14** Եթէ դրացիիդ բան մը ծախես, կամ դրացիիդ ձեռքէն **բան մը** գնես, զիրար մի՛ կեղեքէք: **15** Յոբելեանէն ետք եղած տարիներուն թիւով գնէ քու դրացիէդ, ան **ալ** բերքի տարիներուն թիւով թող ծախէ քեզի: **16** Տարիներուն շատութեան համեմատ աւելցուր անոր գինը, եւ տարիներուն նուազութեան համեմատ պակսեցուր անոր գինը. որովհետեւ ան բերքի **տարիներուն** թիւով կը ծախէ քեզի: **17** Ուստի զիրար մի՛ կեղեքէք, այլ Աստուծմէ՛ վախցէք. քանի որ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՐՅԸ

18 «Իմ կանոններս գործադրեցէ՛ք, եւ իմ Գրատավճիռներս պահեցէ՛ք ու զանոնք գործադրեցէ՛ք, որպէսզի **այդ** երկրին մէջ ապահովութեամբ բնակիք. **19** երկիրը իր պտուղը պիտի տայ եւ պիտի ուտէք մինչեւ որ կշտանաք, ու անոր մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք: **20** Եթէ ըսէք. “Եօթներորդ տարին ի՞նչ պիտի ուտենք, քանի պիտի չսերմանենք ու մեր բերքը չժողվենք[□], **21** վեցերորդ տարին ձեր վրայ պիտի Դրկեմ իմ օրհնութիւնս, ու երեք տարուան բերք պիտի տայ. **22** ութերորդ տարին պիտի սերմանէք, եւ հին բերքէն պիտի ուտէք մինչեւ իններորդ տարին. մինչեւ անոր բերքին հասնիլը՝ հիգէն պիտի ուտէք»:

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

23 «Հողերը մշտնջենապէս պիտի չծախուին, որովհետեւ երկիրը իմս է, ու դուք իմ քովս պանդխտներ եւ հիւրեր էք: **24** Ձեր կալուածը եղող ամբողջ երկրին մէջ՝ փրկելու **առիթ** պիտի տաք հողերուն համար:

25 Եթէ քու եղբայրդ աղքատանայ եւ իր կալուածին **մէկ մասը** ծախէ, զայն փրկելու **իրաւունք ունեցողը, այսինքն՝** անոր **ամենամօտ** մերձաւորը, թող գայ եւ իր եղբօր

[□] Կամ՝ սովորութիւններս

[□] Եբր.՝ պատուիրեմ

ՂԵՒՏԱՅԻՆԵՐՈՒ ԳԻՐՔԸ

Ծախածը փրկէ: **26** Եթէ մարդը ո՛չ մէկը ունենայ՝ զայն փրկելու, բայց «ինք անձամբ» կարողանայ անոր փրկագինը **տալ**, **27** անոր ծախուելէն **ի վեր անցած** տարիները թող հաշուէ եւ ւաւելցածը վերադարձնէ այն մարդուն՝ որուն ծախած էր զայն, որ իր կալուածին վերադառնայ: **28** Իսկ եթէ անոր վերադարձնելու կարող չէ, ծախուած բանը զայն գնողին ձեռքը թող մնայ մինչեւ Յոբելեանի տարին. Յոբելեանին՝ ան՝ «պիտի փրկուի», ու **ծախողը** իր կալուածին պիտի վերադառնայ:

29 Եթէ մէկը պարսպապատ քաղաքի մը մէջ բնակութեան տուն մը ծախէ, անոր ծախուելէն մինչեւ լման տարի մը ետք կրնայ փրկագին **տալ** անոր. **ամբողջ** տարուան մը մէջ կրնայ փրկագին **տալ** անոր: **30** Եթէ լման տարուան մը ընթացքին չփրկուի, պարսպապատ քաղաքին մէջ եղող տունը մշտնջենապէս գնողին պիտի «մնայ՝ իր սերունդներուն մէջ: Յոբելեանին **այդ տունը**՝ «պիտի չփրկուի»: **31** Բայց իրենց շուրջը պարիսպ չունեցող ւաւաններուն տուները՝ երկրին արտերուն պէս պիտի սեպուին. անոնք կրնան փրկուիլ, եւ Յոբելեանին՝ «պիտի փրկուին»: **32** Սակայն Ղեւտացիներու քաղաքներուն մէջ – իրենց կալուածը եղող քաղաքներուն մէջ – Ղեւտացիները միշտ կրնան իրենց տուններուն փրկագին **տալ**: **33** Եթէ մէկը Ղեւտացիներէն՝ «գնէ, իր կալուածը եղող քաղաքին մէջ ծախուած տունը»՝ Յոբելեանին՝ «պիտի փրկուի». որովհետեւ Իսրայէլի որդիներուն մէջ՝ Ղեւտացիներու քաղաքներուն տուները իրենց կալուածն են: **34** Բայց իրենց քաղաքներու արուարձաններուն արտերը պիտի չծախուին, քանի որ անոնք իրենց յաւիտենական կալուածն են»:

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒ ՓՈՒԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

35 «Եթէ քու եղբայրդ աղքատանայ ու իր ձեռքը քովդ դողայ, օգնէ՛ անոր գաղթականի եւ հիւրի **պէս**, որպէսզի քովդ ողջ մնայ: **36** Անկէ վաշխ ու տոկոս մի՛ առներ, հապա քու Աստուծմէ՛դ վախցիր, որպէսզի եղբայրդ քովդ ողջ մնայ: **37** Դրամդ վաշխով մի՛ տար անոր, եւ պարէնդ տոկոսով մի՛ տար: **38** Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ Զանանի երկիրը ձեզի տալու համար ու ձեզի Աստուած ըլլալու համար»:

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ԱՁԱՏԱԳՐՈՒՄԸ

39 «Եթէ քու եղբայրդ քովդ աղքատանայ եւ ինքզինք քեզի ծախէ, զայն ստրուկի մը պէս մի՛ ծառայեցներ. **40** ան քովդ վարձկանի կամ հիւրի պէս թող ըլլայ, ու ծառայէ քեզի

⁶ Եբր.՝ ձեռնհաս ըլլալով

⁹ Եբր.՝ դուրս պիտի ելլէ

⁵ Եբր.՝ կանգնի

² Եբր.՝ դուրս պիտի չելլէ

⁸ Եբր.՝ դուրս պիտի ելլեն

⁴ Եբր.՝ փրկէ

⁷ Եբր.՝ ծախուած տունը եւ իր կալուածը եղած քաղաքը

¹ Եբր.՝ դուրս պիտի ելլէ

մինչև Յոբելեանի տարին: **41 Այն ատեն** քովէդ դուրս պիտի ելլէ, ինք եւ իր որդիները իրեն հետ, ու իր գերդաստանին վերադառնայ. իր հայրերուն կալուածը պիտի վերադառնայ: **42** Արդարեւ անոնք ի՛մ ծառաներս են, որ Եգիպտոսի երկրէն հանցի. անոնք ստրուկի պէս պիտի չծախուին: **43** Բրտութեամբ մի՛ տիրապետեր անոր վրայ, հապա քու Աստուծմէ՛դ վախցիր: **44** Քու ստրուկդ եւ աղախինդ՝ որ պիտի ունենաս՝ ձեր շրջակայ ազգերէն ըլլան. անոնցմէ՛ ստրուկ եւ աղախին գնեցէք: **45** Նաեւ գնեցէ՛ք ձեր քով պանդխտացող հիւրերուն որդիներէն – անոնցմէ, կամ ձեր քով **եղող** անոնց գերդաստաններուն **որդիներէն՝** որ անոնք ձեր երկրին մէջ պիտի ծնանին –, որպէսզի ձեր սեփականութիւնը ըլլան: **46** Չեզմէ ետք ձեր որդիներուն ժառանգութի՛ւն թողուցէք զանոնք՝ որ տիրանան **անոնց իբր** սեփականութիւն, որպէսզի յաւիտեան ձեր ստրուկները ըլլան. բայց ինչ կը վերաբերի ձեր եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդիներուն, իրարու վրայ բրտութեամբ մի՛ տիրապետէք:

47 Եթէ քովդ եղող գաղթականը կամ հիւրը հարստանայ, իսկ անոր քով **բնակող** քու եղբայրդ աղքատանայ եւ ինքզինք ծախէ քովդ հիւր եղած գաղթականին, կամ **այդ** գաղթականին գերդաստանէն սերողի **մը**, **48** ինքզինք ծախելէն ետք ան կրնայ փրկուիլ: Իր եղբայրներէն մէկը կրնայ փրկել զայն. **49** իր հօրեղբայրը կամ հօրեղբօրորդին կրնայ փրկել զայն, կամ իր գերդաստանէն ^Խամենամօտ արեւնակից մը կրնայ փրկել զայն. կամ եթէ **իր կարողութիւնը** կը հասնի, ինքզինք կրնայ փրկել: **50** Զինք գնողին հետ թող հաշուէ՛ ինքզինք անոր ծախած տարիէն մինչև Յոբելեանի տարին, եւ իր ^Ծփրկուելուն դրամը տարիներուն թիւով թող ըլլայ. անոր քով վարձկանի ժամանակին համեմատ թող ըլլայ: **51** Եթէ տակաւին շատ տարիներ կան, անոնց **թիւին** համեմատ թող վերադարձնէ իր փրկագինը՝ իր ծախուելու դրամէն. **52** իսկ եթէ Յոբելեանի տարիին քիչ տարի մնացած է, անոր հետ թող հաշուէ **ու** իր տարիներուն **թիւին** համեմատ թող վերադարձնէ իր փրկագինը: **53** Ինք անոր քով տարեկան վարձկանի պէս թող ըլլայ. **գնողն ալ** բրտութեամբ թող չտիրապետէ անոր վրայ՝ քու ^Կառջեւդ: **54** Եթէ այս **կերպերով** չփրկուի, Յոբելեանի տարին դուրս պիտի ելլէ, ինք եւ իր որդիները իրեն հետ: **55** Արդարեւ Իսրայէլի որդիները իմ ծառաներս են. անոնք Եգիպտոսի երկրէն իմ հանած ծառաներս են. ես՝ եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը»:

ՀՆԱԶԱՆ ԴՈՒԹԵԱՆ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
(Բ. Օր. 7. 12-24, 28. 1-14)

26

« Դուք ձեզի չաստուածներ ու «կուռքեր մի՛ շինէք, ձեզի արձաններ մի՛ կանգնեցնէք եւ ձեր երկրին մէջ պատկերազարդ կոթող մի՛ դնէք՝ անոր երկրպագելու համար. որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը:

- 2** Իմ Շաբաթներս պահեցէ՛ք ու սրբարանս յարգեցէ՛ք. ե՛ս եմ Տէրը:
- 3** Եթէ իմ կանոններովս ընթանաք եւ պատուիրաններս պահէք ու զանոնք գործադրէք,
- 4** ես ալ ձեզի տեղատարափը ատենին պիտի տամ, գետինը իր արգասիքը պիտի տայ եւ

---

^Խ Եբր.՝ մարմինի
^Ծ Եբր.՝ ծախուելուն
^Կ Եբր.՝ աչքերուդ
^Կ Եբր.՝ քանդակուած պատկերներ

դաշտին ծառերը իրենց պտուղը պիտի տան: **5** Ձեր կամենելը մինչեւ այգեկույթը պիտի հասնի, ու այգեկույթը մինչեւ սերմանելու ժամանակը պիտի հասնի. ձեր հացը կուշտ պիտի ուտէք եւ ձեր երկրին մէջ ապահովութեամբ պիտի բնակիք: **6** Խաղաղութիւն պիտի տամ երկրին. **հանգիստ** պիտի պառկիք ու ո՛չ մէկը **ձեզ** պիտի դողացնէ. երկրին չար գազանները պիտի ^բհատցնեն, եւ ձեր երկրէն սուր պիտի չանցնի: **7** Ձեր թշնամիները պիտի հալածէք, եւ անոնք սուրով պիտի իյնան ձեր առջեւ: **8** Ձեզմէ հինգը՝ հարիւր **հոգի** պիտի հալածէ, ձեզմէ հարիւրը՝ տասը հազար պիտի հալածէ, ու ձեր թշնամիները սուրով պիտի իյնան ձեր առջեւ: **9** Ձեզի ^գուշադրութիւն պիտի դարձնեմ, ձեզ պիտի աճեցնեմ եւ բազմացնեմ, ու ձեզի հետ իմ ուխտս պիտի հաստատեմ: **10** Հին պաշարը պիտի ուտէք, եւ ^դնորը տեղաւորելու համար՝ հինը դուրս պիտի հանէք: **11** Իմ խորանս ձեր մէջ պիտի դնեմ, եւ իմ անձս ձեզմէ պիտի չզգուի: **12** Ձեր մէջ պիտի շրջիմ ու ձեր Աստուածը ըլլամ, դուք ալ իմ ժողովուրդս պիտի ըլլաք: **13** Ե՛ս եմ Տէրը՝ ձեր Աստուածը, որ ձեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեցի, որպէսզի անոնց ստրուկ չըլլաք. ձեր լուծին կապերը կոտրեցի եւ ձեզ բարձրագլուխ քալեցուցի»:

ԱՆՆԱԶԱՆ ԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԻԺԸ

(Բ. Օր. 28. 15-68)

14 «Բայց եթէ ինծի մտիկ չընէք եւ այս բոլոր պատուիրանները չգործադրէք, **15** իմ կանոններս անարգէք ու ձեր անձը իմ ^եդատավճիռներէս զզուի, այնպէս որ իմ բոլոր պատուիրաններս չգործադրէք եւ իմ ուխտս խզէք, **16** եւ ալ ձեզի սա՛ պիտի ընեմ.— ձեր վրայ աչք սպառող եւ ^զսիրտ մարեցնող արհաւիրք, ծիրախստ ու տենդախստ պիտի դրկեմ. ձեր սերմը պարապ տեղը պիտի ցանէք, որովհետեւ ձեր թշնամիները պիտի ուտեն գայն: **17** Իմ երեսս ձեր դէմ պիտի դարձնեմ, ու ձեր թշնամիներուն առջեւ պիտի սպաննուիք. ձեզ ատողները պիտի տիրապետեն ձեր վրայ, եւ առանց հալածողի պիտի փախչիք: **18** Եթէ ասոնցմէ ետք ալ ինծի մտիկ չընէք, ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ աւելի պիտի պատժեմ: **19** Ձեր զօրութեան ամբարտաւանութիւնը պիտի կոտրեմ. ձեր երկինքը երկաթի պէս պիտի ընեմ, ու ձեր երկիրը՝ պղինձի պէս: **20** Ձեր ոյժը պարապ տեղը պիտի հատնի. ձեր գետինը իր արգասիքը պիտի չտայ, եւ երկրին ծառերը իրենց պտուղը պիտի չտան:

21 Եթէ դուք ինծի հակառակիք ու չուզէք ինծի մտիկ ընել, ձեր մեղքերուն համեմատ եօթնապատիկ աւելի պատուհաս պիտի բերեմ ձեր վրայ: **22** Ձեր վրայ դաշտի գազաններ պիտի դրկեմ, որոնք ձեր զաւակները պիտի յափշտակեն, ձեր անասունները պիտի կոտորեն, ձեր **թիւր** պիտի պակսեցնեն, եւ ձեր ճամբաները պիտի ամայանան: **23** Եթէ ասոնցմով ալ ինձմէ չխրատուիք ու ինծի հակառակիք, **24** ե՛ս ալ ձեզի պիտի հակառակիմ, ե՛ս ալ ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ պիտի պատժեմ: **25** Ձեր վրայ ուխտիս վրէժը առնող սուրը պիտի դրկեմ. երբ ձեր քաղաքներուն մէջ հաւաքուիք, ձեր մէջ

^բ Եբր.՝ դադրեցնեմ

^գ Եբր.՝ երես

^դ Եբր.՝ նորին երեսէն

^ե Կամ՝ սովորութիւններէս

^զ Եբր.՝ անձ

ժանտախտ պիտի դրկեմ եւ թշնամիին ձեռքը պիտի մատնուիք: **26** Երբ ^էձեր հացին գաւազանը կոտրեմ[՝], տասը կին մէկ փուռի մէջ ձեր հացը պիտի եփեն, ու ձեր հացը կշիռով պիտի վերադարձուի ձեզի. պիտի ուտէք, բայց պիտի չկշտանաք:

27 Եթէ ասոնցմէ ետք ալ ինծի մտիկ չընէք, հապա ինծի հակառակիք, **28** ե՛ս ալ ձեզի պիտի հակառակիմ ցասումով, եւ ձեր մեղքերուն համար ձեզ եօթնապատիկ պիտի պատժեմ: **29** Ձեր որդիներուն միսը պիտի ուտէք, ու ձեր աղջիկներուն միսը պիտի ուտէք: **30** Ձեր բարձր տեղերը պիտի փլցնեմ, ձեր արեւի սիւնարձանները կոտրտեմ, ձեր դիակները ձեր չաստուածներուն դիակներուն վրայ պիտի դնեմ, եւ իմ անձս ձեզմէ պիտի զգուի: **31** Ձեր քաղաքները աւերակ պիտի ընեմ, ձեր սրբարանները պիտի ամայացնեմ, ու ձեր անոյշ հոտերուն բուրմունքը պիտի չհոտոտեմ: **32** Երկիրը պիտի ամայացնեմ, որպէսզի հոն բնակող ձեր թշնամիները ապշին անոր վրայ: **33** Ձեզ ^Բհեթանոսներուն մէջ պիտի ցրուեմ, եւ ձեր ետեւէն սուր պիտի քաշեմ. ձեր երկիրը պիտի ամայանայ ու ձեր քաղաքները աւերակ պիտի ըլլան: **34** Ա՛յն ատեն երկիրը իր Շաբաթները պիտի վայելէ՝ որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ, երբ դուք ձեր թշնամիներուն երկրին մէջ ըլլաք. ա՛յն ատեն երկիրը պիտի հանգստանայ եւ իր Շաբաթները վայելէ: **35** Որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ՝ պիտի հանգստանայ, որովհետեւ ձեր Շաբաթներուն մէջ չէր հանգստանար՝ երբ անոր վրայ կը բնակէիք: **36** Ձեզմէ **ողջ** մնացածներուն սիրտին երկչոտութիւն պիտի բերեմ իրենց թշնամիներուն երկիրներուն մէջ. **հովէն** քշուած տերեւի մը ձայնը պիտի հալածէ զանոնք, սուրի **առջեւէն** փախչելու պէս պիտի փախչին եւ առանց հալածողի պիտի իյնան: **37** Իրարու վրայ պիտի ^Բիյնան՝ սուրի **առջեւէն** **փախչելու** պէս, առանց հալածողի, ու պիտի չկարենաք ձեր թշնամիներուն առջեւ կայնիլ: **38** Հեթանոսներուն մէջ պիտի կորսուիք, եւ ձեր թշնամիներուն երկիրը ձեզ պիտի ուտէ: **39** Ձեզմէ մնացածները իրենց անօրէնութեամբ պիտի մաշին ձեր թշնամիներուն երկիրներուն մէջ. նաեւ իրենց հայրերուն անօրէնութիւններով միասին պիտի մաշին:

40 Եթէ խոստովանին իրենց անօրէնութիւնն ու իրենց հայրերուն անօրէնութիւնը՝ ինծի հանդէպ իրենց ըրած ուխտազանցութիւններով միասին, եւ իրենց ինծի հակառակիլը, **41** նաեւ իմ անոնց հակառակիլս ու զանոնք իրենց թշնամիներուն երկիրը բերելս. եթէ այն ատեն իրենց անթլփատ սիրտը խոնարհի, եւ այն ատեն իրենց անօրէնութեան **պատիժին** յօժարին, **42** պիտի յիշեմ Յակոբի հետ **կնքած** ուխտս, նաեւ Իսահակի հետ **կնքած** ուխտս. Աբրահամի հետ **կնքած** ուխտս ալ պիտի յիշեմ, ու **այդ** երկիրն ալ պիտի յիշեմ:

43 Արդարեւ **այդ** երկիրը պիտի լքուի անոնցմէ եւ իր Շաբաթները պիտի վայելէ, որքան ժամանակ որ ամայացած ըլլայ՝ առանց անոնց. անոնք իրենց անօրէնութեան **պատիժին** պիտի յօժարին, որովհետեւ իմ դատավճիռներս անարգեցին եւ անոնց անձերը իմ կանոններէս զգուեցան: **44** Ասոնցմէ ետք ալ, երբ իրենց թշնամիներուն երկիրը ըլլան, զանոնք պիտի չմերժեմ ու անոնցմէ պիտի չզգուիմ՝ զանոնք սպառելու եւ անոնց հետ **կնքած** ուխտս խզելու չափ. որովհետեւ ե՛ս եմ Տէրը՝ անոնց Աստուածը: **45** Հապա անոնց **սիրոյն** համար պիտի յիշեմ **իրենց** նախնիքներուն ուխտը, որոնք Եգիպտոսի երկրէն հանեցի՝ հեթանոսներուն ^Գառջեւ անոնց Աստուած ըլլալու համար: Ե՛ս եմ Տէրը»:

^է Այսինքն՝ ձեզի սով դրկեմ

^Բ Եբր.՝ ազգերուն

^Բ Եբր.՝ գայթի

^Գ Եբր.՝ աչքերուն

46 Ասո՛նք ե՛ն այն կանոնները, դատավճիռներն ու օրէնքները, որ Տէրը ^Իհաստատեց իր եւ Իսրայէլի որդիներուն միջեւ՝ Սինա լեռան վրայ, Մովսէսի ^Լմիջոցով:

ՕՐԷՆՔՆԵՐ՝ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

27

Տէրը խօսեցաւ Մովսէսի՝ ըսելով. 2 «Խօսէ՛ Իսրայէլի որդիներուն եւ ըսէ՛ անոնց. “Երբ մէկը գանազան ուխտեր ընէ, անձերը Տէրոջ թող ըլլան քու գնահատումիդ համեմատ: 3 Գնահատումդ սա՛պէս թող ըլլայ.– քսան տարեկանէն մինչեւ վաթսուն տարեկան եղող արուին գնահատումդ յիսուն սիկղ արծաթ թող ըլլայ՝ սրբարանի սիկղին համեմատ. 4 եթէ էգ է, գնահատումդ երեսուն սիկղ ըլլայ: 5 Եթէ հինգ տարեկանէն մինչեւ քսան տարեկան է, արուին համար գնահատումդ քսան սիկղ թող ըլլայ, իսկ էգին համար՝ տասը սիկղ: 6 Եթէ մէկ ամսականէն մինչեւ հինգ տարեկան է, արուին համար գնահատումդ հինգ սիկղ արծաթ թող ըլլայ, իսկ էգին համար գնահատումդ՝ երեք սիկղ արծաթ: 7 Եթէ վաթսուն տարեկանէն վեր է, արուին համար գնահատումդ տասնհինգ սիկղ թող ըլլայ, իսկ էգին համար՝ տասը սիկղ: 8 Բայց եթէ “գնահատումդ անոր կարողութենէն վեր է”, ան քահանային առջեւ թող կենայ եւ քահանա՛ն թող գնահատէ զայն: Քահանան ուխտ ընողին ^Բկարողութեան համեմատ թող գնահատէ զայն:

9 Եթէ իր ուխտը Տէրոջ մատաղ մատուցանուելու անասուններէն է, անոնցմէ ինչ որ Տէրոջ տայ՝ սուրբ պիտի ըլլայ 10 թող չփոխէ զայն, ո՛չ ալ փոխանակէ լաւը՝ վատին հետ, կամ վատը լաւին հետ. իսկ եթէ երբեք անասուն մը փոխանակէ անասունի հետ, այդ **ընծայուածը** եւ անոր հետ փոխանակուածը սուրբ պիտի ըլլան: 11 Եթէ իր ուխտը անմաքուր անասուններէն է՝ որոնցմէ Տէրոջ մատաղ չեն մատուցաներ, քահանային առջեւ թող կեցնէ այդ անասունը, 12 ու քահանա՛ն թող գնահատէ զայն՝ իբր լաւ կամ վատ. ինչպէս գնահատես, ո՛վ քահանայ, ա՛յդպէս թող ըլլայ: 13 Իսկ եթէ երբեք զայն փրկէ, գնահատումիդ վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ:

14 Երբ մէկը իր տունը ^Գընծայէ՝ Տէրոջ սուրբ ըլլալու համար, քահանան թող գնահատէ զայն՝ իբր լաւ կամ վատ. ինչպէս քահանան զայն գնահատէ, ա՛յդպէս թող հաստատուի: 15 Եթէ զայն ընծայողը ուզէ իր տունը փրկել, գնահատումիդ դրամին վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ, որ տունը իրը ըլլայ:

16 Եթէ մէկը իր կալուածը եղող արտէն մաս մը ընծայէ Տէրոջ, գնահատումդ անոր սերմին համեմատ թող ըլլայ. մէկ քոռ գարիի սերմին համար՝ յիսուն սիկղ արծաթ ըլլայ: 17 Եթէ իր արտը Յոբելեանի տարիէն սկսեալ ընծայէ, գնահատումիդ համեմատ թող հաստատուի: 18 Եթէ իր արտը Յոբելեանէն ետք ընծայէ, քահանան անոր հետ թող հաշուէ դրամը՝ մինչեւ Յոբելեանի տարին մնացած տարիներուն համեմատ, ու գնահատումդ թող պակսեցնէ: 19 Իսկ եթէ երբեք արտը ընծայողը ուզէ զայն փրկել, գնահատումիդ դրամին վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ, որ այդ արտը իբր իրը հաստատուի: 20 Եթէ արտը չփրկէ, կամ արտը ուրիշի մը ծախէ, ա՛լ ան դարձեալ պիտի

^Ի Եբր.՝ տուաւ

^Լ Եբր.՝ ձեռքով

^Մ Եբր.՝ ան գնահատումդ աւելի աղքատ է

^Բ Եբր.՝ ձեռքին հասածին

^Գ Եբր.՝ սրբացնէ

չփրկուի: **21** Հապա երբ արտը Յոբելեանին փրկուի, նուիրուած արտի պէս սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջ. ան քահանային կալուածը պիտի ըլլայ:

22 Եթէ մէկը Տէրոջ ընծայէ իր գնած արտը՝ որ իր կալուածին արտերէն չէ, **23** քահանան անոր հետ թող հաշուէ գնահատումիդ արժէքը՝ մինչեւ Յոբելեանի տարին, եւ գնահատումիդ **արժէքը** ա՛յդ օրը թող տայ Տէրոջ՝ սուրբ բանի պէս: **24** Յոբելեանի տարին, արտը պիտի վերադառնայ անոր՝ որմէ գնուած էր, **այսինքն** անոր՝ որուն կալուածն էր գետինը: **25** Զու բոլոր գնահատումներդ սրբարանի սիկդին համեմատ թող ըլլան. սիկդը քսան կերատ է:

26 Միայն թէ ո՛չ մէկը թող ընծայէ անասուններուն առջինեկը, որ **արդէն** Տէրոջն է **իբր ամենէն** առաջ ծնած. եզ ըլլայ թէ ոչխար, ան Տէրոջն է: **27** Եթէ անմաքուր անասուններէն է, գնահատումիդ համեմատ թող փրկէ զայն, անոր վրայ մէկ հինգերորդը աւելցնելով. եթէ չփրկուի՝ գնահատումիդ համեմատ թող ծախուի:

28 Բայց ո՛չ մէկ նուէր, որ մէկը Տէրոջ նուիրած է իր ամբողջ ունեցածէն – մարդոցմէն, անասուններէն եւ իր կալուածը եղող արտէն –, պիտի ծախուի կամ փրկուի. ամէն նուէր ամենասուրբ է Տէրոջ: **29** Մարդոց մէջէն նուիրուած ո՛չ մէկ նուէր պիտի փրկուի, **հապա անշո՛ւշտ** պիտի մեռցուի:

30 Երկրին ամբողջ տասանորդը՝ **թէ՛** երկրին հունտերէն, **թէ՛** ծառերուն պտուղէն՝ Տէրոջն է. ան սուրբ է Տէրոջ: **31** Եթէ երբեք մէկը ուզէ իր տասանորդներէն **մաս մը** փրկել, անոր վրայ մէկ հինգերորդը թող աւելցնէ: **32** Արջառներուն եւ ոչխարներուն ամբողջ տասանորդը, **այսինքն** գաւազանին տակէն անցնողներուն տասներորդը, սուրբ պիտի ըլլայ Տէրոջ: **33** Անոր լաւ կամ վատ ըլլալը թող չփնտռէ, ո՛չ ալ փոխանակէ զայն. իսկ եթէ երբեք փոխանակէ, ա՛ն ալ, անոր հետ փոխանակուածն ալ սուրբ պիտի ըլլան, պիտի չփրկուին»:

34 Ասո՛նք են այն պատուիրանները, որ Տէրը հրամայեց Մովսէսի՝ Իսրայէլի որդիներուն համար, Սինա լեռան վրայ: